MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

BEDÝNKY PŘÍBĚHŮ ŠPANĚLSKO

METODICKÉ A PRACOVNÍ LISTY

pro 6.–7. ročník

Jak pracovat s metodickými materiály?

Dostávají se Vám do rukou metodické materiály pro práci s dětmi – **Bedýnky příběhů,** které vycházejí z dlouhodobého projektu InBáze zaměřeného na realizaci multikulturních vzdělávacích programů ve školách a dalších veřejných prostorech. Kultura konkrétních zemí je dětem a dospělým přiblížena pomocí vyprávění pohádek, povídání o zemi a výtvarných dílen, na nichž mají účastníci možnost své zážitky zpracovat pomocí tradičních materiálů a technik dané země.

Veškeré naše zkušenosti z realizace stovek programů v pražských i mimopražských školách jsme se snažili vložit do následujících metodických materiálů a předkládáme Vám metodiku zaměřenou na **Španělsko**.

Materiály jsou zpracované jako inspirace v rámci **průřezového tématu multikulturní výchova** a mají sloužit jako odrazový můstek k poznávání jiných kultur. Každý z nás má svůj vlastní postoj a přístup k výuce a při kontaktu s dětmi jim také předáváme své zkušenosti a názory, proto při práci s metodikou můžeme volit a upravovat aktivity a témata, která nás zajímají a jsou vhodná pro konkrétní věk a danou skupinu dětí, se kterou právě pracujeme. Časová dotace u aktivit je také orientační, a je třeba ji vždy zvážit a přizpůsobit konkrétním podmínkám.

Metodické materiály mají několik částí. **Kultura a jazyk** konkrétních zemí **jsou žákům přiblíženy pomocí pohádek (lidových nebo autorských)**, které pomáhají poznat osobitost země a představují tak důležitý **pramen k pochopení identity lidí**, kteří z ní pocházejí. Dále jsou v metodice informace o dané zemi zpracované do jednotlivých předmětů: *Český jazyk, Matematika, Přírodopis, Zeměpis, Dějepis, Výtvarná výchova, Anglický jazyk, Hudební výchova.*

V materiálech **najdeme pracovní listy s nejrůznějšími úkoly**, pohybové a výtvarné činnosti, ale i hudební a divadelní aktivity, jazykové hry, audionahrávky a video ukázky, odkazy na tipy a zajímavosti. Tyto aktivity jsou představeny s využitím **různých výukových metod a strategií,** jako jsou například: skupinová, párová a samostatná práce, didaktická hra, zážitková metoda, projektové vyučování, prezentace, výklad, diskuse, čtení, pozorování, předvídání, brainstorming, poslech a imitace a další.

Jedná se o **určitý návod,** jak s informacemi o konkrétní zemi pracovat, ale není nutné se snažit zařadit do výuky všechny aktivity a striktně dodržovat navržené postupy a instrukce. **Metodika funguje jako celek** a jednotlivé oblasti jsou vzájemně provázány, **ale také ji můžeme rozdělit na jednotlivé části** a pracovat s nimi zvlášť v průběhu roku.

Přejeme příjemnou zábavu při práci s metodikou.

K metodickým a pracovním listům byl nově vytvořen i interaktivní materiál pro žáky.

Na portálu LearningApps.org je možné dostat se k dalším aktivitám. Konkrétně jsou k dispozici tato cvičení (pro zobrazení stačí kliknout na hypertextový odkaz):

- Český jazyk – práce s textem z knihy Manolito Brejloun – ZDE
- Zeměpis – rozšíření pracovního listu PL7 – ZDE
- Hudební výchova – rozšíření pracovního listu PL14 – ZDE
- Slavné španělské osobnosti – ZDE
- Zajímavosti o Španělsku – ZDE

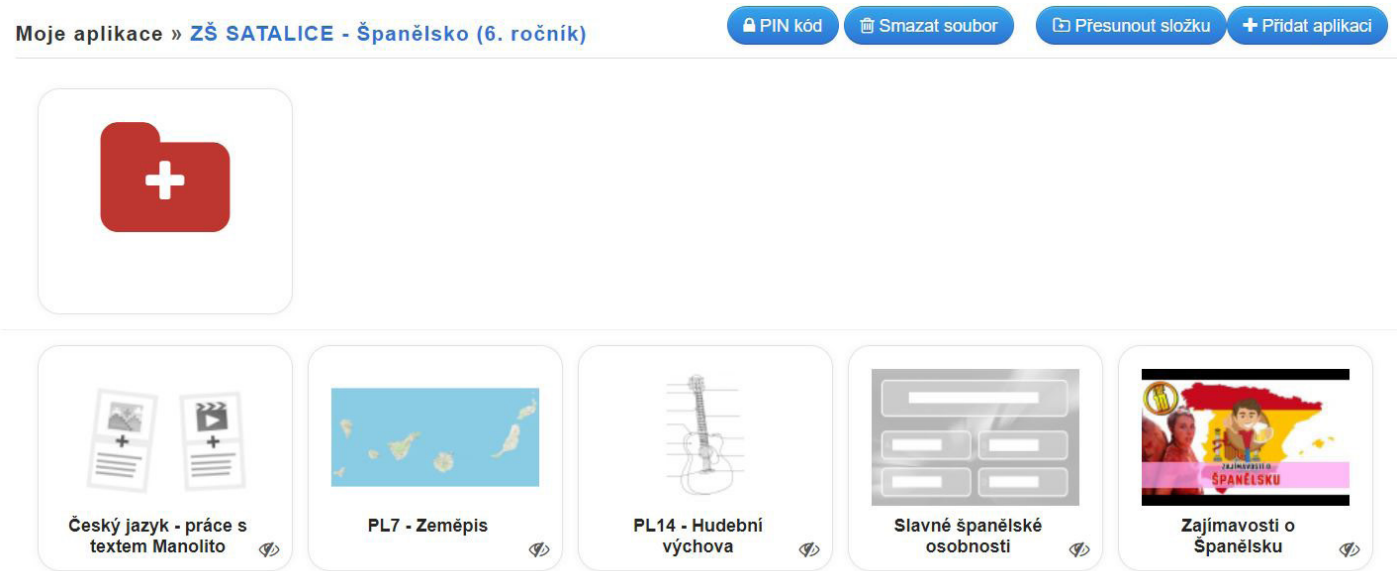

METODICKÉ LISTY – ČESKÝ JAZYK (PL 1–3)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk
Výukové metody a strategie:	brainstorming, řízená diskuze, samostatná práce, párová a skupinová práce, práce s textem, vlastní četba, rozhovor, předvídání, alternace, porozumění textu, výklad, vyprávění, práce s textem na principu dílny čtení
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se španělským jazykem a literaturou pro děti a mládež, uvědomění si rozdílů mezi španělským a českým jazykem
Pomůcky:	pracovní listy **(PL1–3)**, **ukázky textů**, psací potřeby, nůžky, lepidlo, počítač s internetovým připojením, interaktivní tabule

Postup:

1) Čeština versus španělština

V první části hodiny se nejdříve ptáme žáků: *Umíte španělsky? Znáte nějaká španělská slova?* Pokud ano, vyslechneme si je, a pokud je to možné, necháme je zapsat na tabuli. Pokračujeme: *Víte, kde se mluví španělsky?*

Nato promítneme žákům **tento obrázek** a necháme je hádat, co je na něm znázorněno. Jedná se o mapu rozšíření španělštiny, tedy o místa, kde je španělština oficiálním nebo dalším mluveným jazykem. **Španělština** je úředním jazykem ve Španělsku a dále má 21 jazykových variací podle zemí, ve kterých se španělsky mluví. Jedná se o Argentinu, Bolívii, Chile, Kolumbii, Kostariku, Kubu, Dominikánskou republiku, Ekvádor, Salvador, Guatemalu, Honduras, Mexiko, Nikaraguu, Panamu, Paraguay, Peru, Portoriko, Rovníkovou Guineu, Uruguay a Venezuelu. Velmi rozšířená je i ve Spojených státech, na Filipínách a v dalších zemích světa. Po čínštině je to druhý nejpočetnější rodný jazyk na světě a třetí nejpoužívanější jazyk na internetu. Výuka španělštiny je i v České republice rok od roku populárnější. Nabízí žákům škola výuku španělštiny?

Dále zmíníme, že španělština patří mezi románské jazyky a zapisuje se latinkou. Český jazyk je oproti tomu jazyk západoslovanský, latinkou ale píšeme také. V několika regionech Španělska exis-

tují kromě oficiální podoby jazyka i katalánština, valencijština, baskičtina a galicijština. ZDE je mapa dialektů ve Španělsku.

Tip: Další informace o španělském jazyku včetně jazykolamů nalezneme v materiálech Bedýnky příběhů – Španělsko na Pracovní kartě 4.

Nyní žákům rozdáme **PL1**, na kterém budou pracovat samostatně či ve dvojici. Jejich úkolem je vybrat a přiřadit, příp. si tipnout, která tvrzení patří ke španělštině a která k češtině. Společně si potom zkontrolujeme.

Řešení:

Španělština

- nejšťastnější jazyk na světě (obsahuje nejvíc pozitivních výrazů)
- společně s japonštinou nejrychlejší jazyk světa
- jazyk s největším potenciálem pro budoucnost (dle zájmu o výuku)
- má okolo 500 milionů mluvčích
- je to románský jazyk
- používá znak ñ
- nejvíce rodilých mluvčích žije v Mexiku

Čeština

- západoslovanský jazyk
- mateřský jazyk pro cca 11 milionů lidí
- používá znak ř
- v tomto jazyce se skloňuje a časuje
- abeceda má 41 písmen + spřežku ch
- má 7 pádů
- jeho nejbližším jazykem je slovenština

¿? ¡!

V neposlední řadě žáky informujeme, že španělština zapisuje jinak věty tázací – obsahuje otazník a obrácený otazník, znaky píše na začátku i konci otázky. Stejně tak v případě věty rozkazovací či přací – zde se jedná o stejný princip, jen o vykřičník. Žákům na tabuli napíšeme či promítneme např. **¿Cómo estás? = Jak se máš?** a povídáme si o tomto způsobu zápisu.

2) Práce s textem z knihy Manolito Brejloun

V úvodu představíme žákům knižního hrdinu, který je přirovnáván k Mikulášovi z knižní série *Mikulášovy patálie*. Jeho jméno je Manolito Brejloun a je protagonistou stejnojmenné **knihy** (i osmi dalších), které se v současné literatuře pro děti a mládež těší velké popularitě. Autorkou této úspěšné série je **Elvira Lindo**, dle jejího knižního námětů vznikl i seriál a film, knihy byly přeloženy do více než 20 jazyků a mají miliony čtenářů po světě. Pracovat s žáky budeme formou **dílny čtení.**

Na tabuli napíšeme spojení „Manolito Brejloun" a ptáme se žáků: *Už jste tato dvě slova někdy slyšeli? Co by mohly znamenat?* Je to jméno a přezdívka knižního hrdiny, o kterém si nyní budeme povídat. Žáky zároveň vybídneme, aby přemýšleli, jak asi Manolito vypadá, proč má takovou přezdívku. *Myslíte, že si ji zvolil sám? Jak byste sami sebe charakterizovali jménem a přezdívkou? Proč?* Necháváme žáky přednést své nápady a povídáme si o nich. *Líbilo by se vám, kdyby vás někdo označoval jako „brejlouna"? Je to pozitivní nebo negativní?* Diskutujeme.

Poté rozdáme žákům text první ukázky **(Kapitola První – Ukázka 1)** a necháme je si ji samostatně přečíst. Dozvíme se, že celé jméno Manolita je Manolito García Moreno, přičemž můžeme jako zajímavost uvést, že García je obdoba českého „Nováka", tedy jedno z nejrozšířenějších španělských příjmení. Ve Španělsku ho nosí zhruba 1 387 000 lidí, tedy asi 3,5 % obyvatel Španělska. Pochází z baskičtiny a jeho etymologie je podobná našemu Novákovi či Novotnému. Původní baskické slovo gaztea znamená „mladý, nový".

Po přečtení se žáků ptáme: *Co jste se o Manolitovi dozvěděli? Víme, jak vypadá? Jaký asi bude?* Diskutujeme. Potom žáky vybídneme, aby na prázdný papír napsali tři až pět klíčových slov či slovních spojení, o kterých si myslí, že budou charakterizovat Manolitův vzhled. Usuzovat mohou ze stylu jeho vyjadřování (Bude vtipný? Vážný? Veselý? Smutný?), z prostředí, kde bydlí (Předměstí – chudý?), podle jeho kamaráda apod. Mezi nápady se může objevit např. „nosí brýle", „malý", „tlustý", „asi 12 let" apod. Podpoříme žáky, ať popustí uzdu fantazii. Jakmile budou mít napsáno, vymění si papír se sousedem v lavici. Podle slov na papíru před sebou nyní zkusí každý Manolita nakreslit, na vypracování necháme pár minut, stačí náčrtky. Kresby si ukážeme. Zároveň žákům promítneme podobu literárního Manolita dle ilustrátora **ZDE** a porovnáme ho s naší představou. Ptáme se: *Jak se vám tato ilustrace líbí? Hodí se podle vás ke stylu textu?*

Nyní se přesuneme k druhé ukázce (resp. ukázkám – viz **příloha Kapitola První – Ukázka 2, texty a) až e)** z knihy. Žáky rozdělíme do pěti skupinek, každá skupina dostane úryvek, který si přečte. Ve skupině budou žáci dále přemýšlet, jak by svou ukázku jednoduše nazvali, stačí jedním slovem (např. Manifestace, Hamburger, Flaušák apod.). Až budou mít všichni své texty přečtené, každá skupina svůj text krátce představí ostatním, společně s titulem, který mu dali. Všichni potom zkusíme jednotlivé texty seřadit chronologicky za sebou, čímž vytvoříme osnovu, resp. hierarchii celé ukázky. Napíšeme si ji na tabuli. Ukázka byla z kapitoly s názvem „Manolitův roh“.

Tip 1: V textu knihy se může vzhledem ke zvolenému jazyku vyskytnout různé množství výrazů, pod kterými si žáci nebudou umět nic představit, resp. jim nebudou muset rozumět. Jedná se např. o „roh na kabát“, „flaušák“ apod. (viz obrázky níže). Je proto dobré si pro žáky připravit obrázky či slovní opis a ověřovat porozumění textu.

Poté žákům rozdáme pracovní list **PL2** – do dvojice – na kterém najdou tzv. vyprávěcí kostku. Na jednu stranu napíšou titul prvního textu, který tak pojmenovala daná skupina. Na druhou stranu titul druhého textu, takto popíšou pět stran (máme pět titulů). Na šestou stranu napíšou velký otazník – ten bude symbolizovat konec příběhu dané kapitoly, který zatím neznáme. Kostku žáci vystřihnou, slepí lepidlem a ve dvojici si zahrají na alternativní vypravěče. Jeden z žáků hodí kostkou a podle toho, co mu padne, bude alternovat text. Např. padne strana s titulem „Hamburger“, a tak se bude snažit obměnit tuto část textu - kupříkladu dědeček Manolitovi nekoupil hamburger, ale hot dog, objednal ho s kečupem, ačkoliv ho Manolito chtěl s horčicí. Ta mu nakonec kápla na tričko, takže se styděl za flek, proto to nebyl nejlepší den apod. Účelem je to, aby si žáci připomněli danou pasáž (vyplatí se tedy dávat pozor při předchozí aktivitě) a rozvíjeli fantazii a vypravěčskou dovednost. Podle času se žáci v lavici 2–3x vystřídají v házení i vypravování. Pokud hodí otazník, vymýšlí konec příběhu.

Jak po správném seřazení textů víme, příběh končí v momentě, kdy Manolito s dědečkem usedají na metro, oba unaveni. Manolito má dávat pozor, dědeček si zdřímne. Ptáme se tedy žáků: *Jak myslíte, že jejich cesta skončila? A jak asi skončil celý výlet?* Sbíráme nápady, diskutujeme.

Konec příběhu se žáci dozvědí na **PL3**. Ten nyní rozdáme a necháme je pracovat.

Řešení: Oba v metru usnuli, domů přišli pozdě a bez rohu na flaušák.

Tip 2: Kniha Manolito Brejloun je velmi zajímavá jazykově – s žáky můžeme diskutovat o tom, co si myslí o použitém jazyku, jak se jim texty četli, jak jim rozuměli, měla by být takto literatura psána? *Jak Manolito vlastně uvažuje a mluví?*

Pokud zbyde čas, můžeme ve třídě pustit ukázku z četby v rámci projektu *Listování* ZDE.

Tip 3: Literární Manolito vybízí k hlubšímu rozboru a práci s literární postavou jako takovou. Inspirovat se můžeme v naratologii, tedy se společně zamyslet nad tím, jak vlastně literární postava funguje v textu a jak mimo text, co ji charakterizuje, jak vzniká, jaké má funkce, jak postavy klasifikujeme apod. Zkusme s žáky vytvořit na tabuli společně myšlenkovou mapu, kde tyto principy zachytíme. Předlohou nám může být tento přehledně zpracovaný plakát k teorii postavy.

Kapitola První – Ukázka 1

Jmenuju se Manolito García Moreno, ale kdybyste zabrousili do naší čtvrti a zeptali se prvního, kdo půjde kolem:

– Poslyšte, prosím vás: Manolito García Moreno? Tak ten týpek buď pokrčí rameny nebo utrousí:

– Hele, co já s tím?

Protože jako Manolita Garcíu Morena mě nezná dokonce ani Ušatec López, což je můj nejlepší kámoš, i když je to někdy mizera a zrádce vůbec, mizernej zrádce, tak, všechno dohromady a pěkně podtržený, ale přesto je to můj nejlepší kámoš a je ohromnej.

V Carabanchelu, to je čtvrť, kde bydlím, pokud jsem to ještě neřekl, mě všichni znaj jako Manolita Brejlouna. Jasně, že ti, co mě vůbec znaj. Ti, co mě neznaj, ani nevěděj, že nosím brejle už od pěti let. Jejich škoda.

Dali mi jméno Manolito podle kamiónu mýho táty. A kamión zase pojmenovali Manolito po mým tátovi, kterej se jmenuje Manolo. Tátovi dali jméno Manolo taky po jeho otci, a tak dál, až na počátek věků. Takže, pokud to Steven Spielberg neví, první dinosaurus velociraptor se jmenoval Manolo, a tak to šlo až do současnosti, do posledního Manolita Garcíi, což jsem já, poslední opice. Tak mi totiž říká v některejch klíčovejch momentech moje máma. Ale neříká mi tak proto, že by byla badatelkou o původu lidstva. Říká mi tak ve chvílích, kdy se mi chystá dát facku nebo vořecha. Štve mě, že mi říká, že jsem poslední opice, a ji zase štve, že mi v celý čtvrti říkají Brejloun. Jak je vidět, štvou nás úplně jiný věci, i když patříme do jedný rodiny.

Zato já jsem rád, že mi říkají Brejloun. Ve škole, kam chodím, teda v tý Diega Velázqueze, všichni, co aspoň trochu něco znamenají, mají přezdívku.

Dokud jsem ji neměl, dost jsem se nabrečel. Když se do mě o přestávce navážel nějakej frajírek, vždycky to stejně končilo urážkama a tím, že mi nadával do Čtyřvokých nebo Brejlounů. Od tý doby co jsem Manolo Brejloun, nemá cenu mi nadávat, je to zbytečná ztráta času. Teda taky by se mi dalo říkat Paličák, ale to zatím ještě nikoho nenapadlo. Já jim pochopitelně nehodlám nic ulehčovat. Úplně stejně na tom byl můj kámoš Ušatec López. Od tý doby, co má přezdívku, se už nikdo věčně nenaváží do jeho uší.

(....)

Kapitola První – Ukázka 2

Manolitův roh

a)

Na začátku září nás máma s dědou poslala, abychom koupili na můj flaušák takovej ten knoflík, co vypadá jako roh. Minulej rok mi ho totiž ukousl Ušatec López, když jsem mu nechtěl dát svačinu. Vylámal si na něm zub a já měl po rohu. Jeho utěšila máma, mě ta moje vyťala vořecha s prodlouženým efektem, to je takovej ten, co tě bolí asi ještě půl hodiny potom. Tenkrát mi došlo, že když si to nechceš s mámou rozházet, tak je daleko lepší, když si zlomíš nějakou část těla, než když si zničíš něco na sebe. Zničený oblečení ji totiž totálně rozhází. Ale když se jedná o nějakou tělesnou škodu na dětech, tak tím se chlubí dřív, než se stačíš vzpamatovat.

– Můj syn si včera zlomil nohu.
– Můj si zas rozbil hlavu, heč. Mámy nerady zůstávají pozadu za ostatními matkami. Proto když přišlo září, mi máma řekla:
– Nechci, aby začala škola, pak tu máme hned říjen, a já ti ani nepřišila na ten flaušák ten roh.

Tenhle flaušák mám od minulýho roku, budu ho nosit příští rok, přespříští, ten potom taky a ten další taky, protože moje máma říká, že děti rychle rostou a flaušáky se musí kupovat s ohledem na budoucnost. Děti rostou rychle, až na mě. Proto bude tenhle flaušák kabátem, kterej obléknu v den svý smrti, až budu jednou starej. Nenávidím svůj flaušák. Celej život budu muset nenávidět ten samej flaušák. Ty jo, to je fakt nuda!

(...)

b)

V mý čtvrti, což je Carabanchel, je všechno. Máme tu vězení, autobusy, děti, vězně, mámy, feťáky a pekárny, ale nemáme rohy na flaušáky, takže jsme s dědou Nicolasem nasedli na metro a jeli do centra. V metru máme dost štěstí, protože i když je narvaný, tak já i děda vzbuzujeme lítost a vždycky nás pustí sednout. Děda vzbuzuje lítost, protože je starej a je na prostatu. Ta teda na něm není vidět, ale to, že je starej, jo. Já možná vzbuzuju lítost kvůli brejlím, ale s jistotou ti to říct nemůžu.

Když nás lidi pouští sednout, považujeme za nezbytný se tvářit jako největší chudáci, protože například, pustí tě sednut, ty jdeš, sedneš si a u toho se tlemíš jak magor, tak to lidi hned začne štvát. Takže my s dědou vždycky nastoupíme do metra – jako že jsme úplně vyřízený a vždycky to mělo dobrej výsledek. Zkus to, ale nevykládej to každýmu, aby se to nakonec moc nerozkecalo a my tak neměli po ptákách. Máma nás poslala do Pontejos, což je obchod na Puerta de Sol, chodí tam mámy z celýho světa kupovat knoflíky, zipy, jehly a rohy.

Asi tak hodinu jsme strávili u pultu, protože děda nechával všechny paní předbíhat. Úplně to miluje, když ho předbíhají, a kdyby měly náhodou čas, tak aby s ním zašly na kafe. Čas nikdy žádná neměla, ale on říká, že se nikdy nevzdá.

c)

Po hodině, během který se děda zapovídal s kdekým, jsem byl z toho postávání už znavenej. Ustlal jsem si přímo na pultě, jenže prodavač nás začal vyhazovat. Nechtěl, abych mu dával na pult boty, takže hned jak se roh dostal do naší moci, děda prohlásil:

– Manolito, úkol jsme splnili, teď se projdeme po Gran Vía. A já jsem mu odpověděl:
– Prima, můj milý dědečku, to je bomba!

No, to s tím milým dědečkem jsem si nechal od cesty. Protože kdybych mýmu dědovi řekl „milovaný dědečku“, zavolá mi záchranku, aby i někde dali elektrošoky.

Šli jsme na Gran Vía. A co myslíš, že jsme viděli: manifestaci. V mý čtvrt se manifestace taky pořádají, ale nejsou tak pěkný jako ty, který mají na Gran Vía. Dědeček řekl:

– Pojďme do chumlu.

Manifestujícím to muselo připadat fajn, protože nás vůbec nevyhodili. Děda poprosil jednoho pána, aby mě vysadil na ramena, abych mohl vidět na řečníka. Když jsem byl na tom chlápkovi, všiml jsem si, že má lupy, a začal jsem mu je trošičku oprašovat. Zeptal jsem se ho, proč si nekoupí ten šampón, co inzerujou v televizi, takovej ten, co tě zbaví lupů, a než se stačíš trochu rozkoukat, tak ti navrch sežene i holku. Chlápek mě postavil na zem, jako by ho to naštvalo, a řekl:

– Sakra, ten vnouček je ale těžkej.

Ten hnusák mi v mžiku způsobil komplex, že jsem tlustej. Já mám totiž každou chvíli nějakou komplex. Už jsem měl komplex, že jsem malej, tlustej, brejlatej, trapnej.

(...)

d)

Děda si toho s tím lupoušem ani nevšiml. Začal totiž protestovat kvůli svýmu důchodu, což ostatně dělá vždycky, když se setká s víc než dvěma osobama. Taky řekl, že od tý doby, co se zavedly papiňáky, tak tahle společnost o hodně přišla. Procházeli jsme prostředkem ulice, bez aut. Všude bylo plno policajtů a já jsem si pomyslel: To je super! Po chvilce manifestace skončila a děda prohlásil:

– Koupím ti hamburger, aby tvoje matka pak netvrdila, že jsem tě chtěl umořit hlady.

Koupil mi hamburger, sám si objednal tři zmrzliny, dvě pro sebe – protože je na prostatu – a jednu pro mě, protože jsem trochu tlustej. A já jsem si pomyslel: To je super, nejsuprovější na celým světě, to je úplně nejvíc. Myslím, že to byl nejdůležitější den mýho života a začal jsem samou radostí skákat a děda mě upozornil.

– Moc tu neposkakuj, na Gran Vía se nemůže skákat, protože pod ní je metro a tak vůbec a z ničeho nic se může jeden propadnout.

(...)

e)

A uprostřed Gran Vía zamával děda na taxíka, protože už bylo děsně pozdě, druhá část televizních zpráv už určitě skončila. Zastavil jednoho taxíka a zeptal se taxikáře:

– Prosím vás, jedeme do Carabanchelu Alto, myslíte, že nám bude stačit pět euro?

A taxikář mu odpověděl:

– Tak to nestačí, to je na druhým konci světa.

Nejenže nás taxikář nechtěl vzít, ale nechtěl se ani rozloučit. Jsou lidi, který se naštvou jen proto, že se jich zeptáš na úplnou prkotinu, některý lidi jsou prostě nepříjemný jako osina v zadku.

– Kvůli tomu hamburgeru nám zůstalo jen pět euro.

Ten člověk z toho vinil můj hamburger a už ho ani nenapadlo, že zblajznul dvě zmrzliny. Takže jsme se museli vrátit tak, jak jsme přijeli, metrem. Začalo se mi chtít spát.

Hlavně když jsem myslel na školu, na mojí pančelku, na zimu a na flaušák. A když na tohle všechno myslíš cestou metrem, tak ti hlava úplně ztěžkne a už nemůžeš ani přemejšlet. Děda na tom musel bejt obdobně, protože mi řekl:

– Manolito, broučku, trochu si zdřímnu. Dej pozor, ať nepřejedeme.

Urči, která tvrzení se týkají španělštiny a která češtiny. Použij šipky nebo dvě různé barvy a tvrzení roztřiď.

španělština	čeština

- jazyk s největším potenciálem pro budoucnost (dle zájmu o výuku)
- používá znak ř
- je to románský jazyk
- má okolo 500 milionů mluvčích
- západoslovanský jazyk
- společně s japonštinou nejrychlejší jazyk světa
- má 7 pádů
- nejšťastnější jazyk na světě (obsahuje nejvíc pozitivních výrazů)
- jeho nejbližším jazykem je slovenština
- v tomto jazyce se skloňuje a časuje
- mateřský jazyk pro cca 11 milionů lidí
- abeceda má 41 písmen + spřežku ch
- nejvíce rodilých mluvčích žije v Mexiku
- používá znak ñ

Do každé strany krychle ve dvojici napište pracovní názvy pěti ukázek, které jste vymysleli se spolužáky. Do šesté strany nakreslete velký otazník. Potom krychli vystřihněte a slepte. Společně si zahrajte na alternativní vypravěče příběhu o Manolitovi.

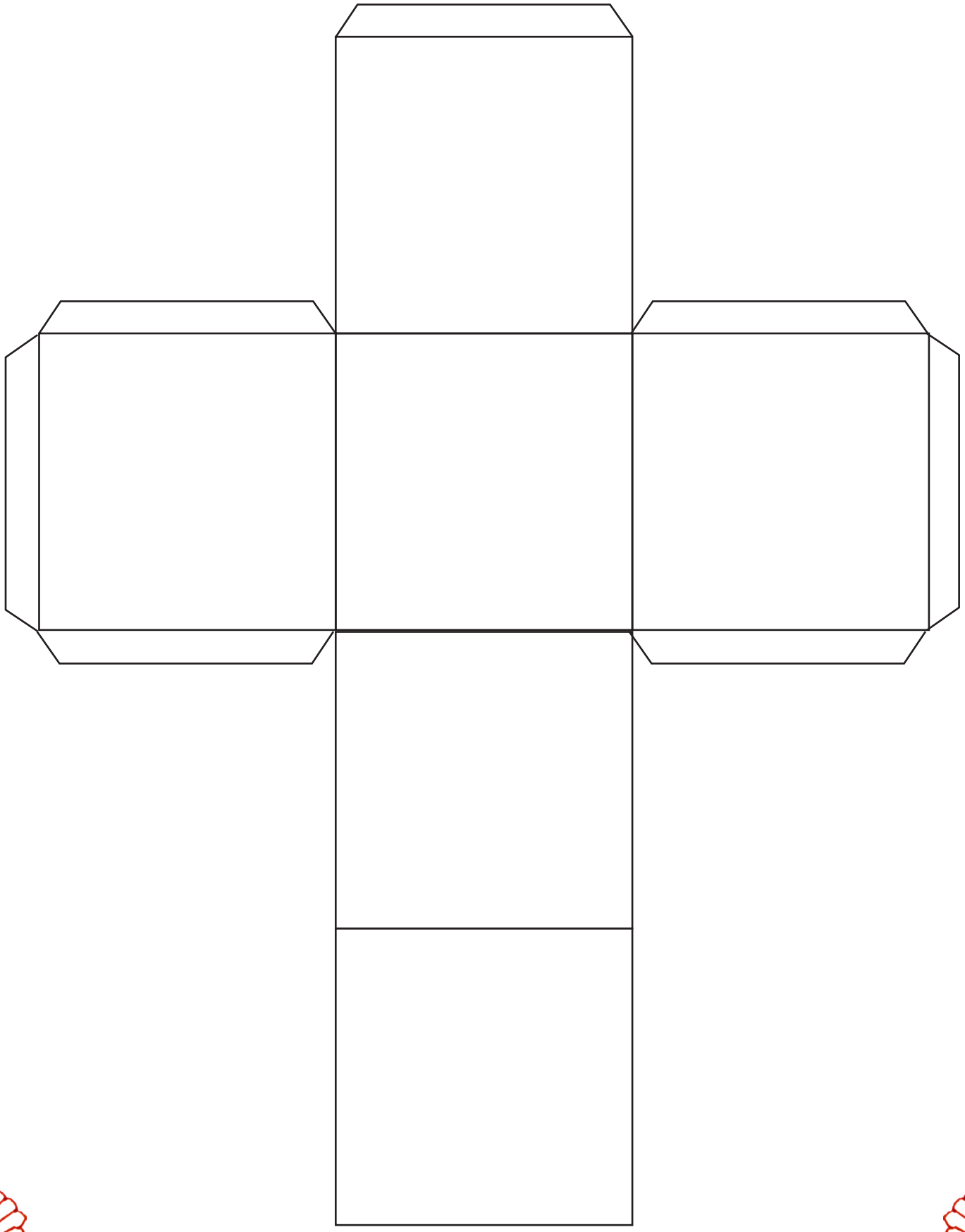

Podle legendy doplň větu tajenky dole.

1) základní číslovka, jeden i druhý

2) tvar slovesa „usnout“ – 3. osoba, číslo množné, čas minulý, způsob oznamovací

3) tvar slovesa „přijít“ – 3. osoba, číslo množné, čas minulý, způsob oznamovací

4) opak „brzy“

5) předložka či keř plodící bezinky

6) „Na ____ ulic Pražská a Dlouhá ….“ (doplň dle logiky, kde se ulice kříží)

7) Jak říká v příběhu Manolito svému kabátu?

Tajenka:

1. _____ v metru 2. _____, domů

3. _____ 4. _____ a 5._____

6._____ na 7._____.

METODICKÉ LISTY – MATEMATIKA (PL 4–5)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk, Dějepis, Tělocvik
Výukové metody a strategie:	výklad, samostatná a párová práce, řešení matematických úloh, práce s textem, pohybová hra
Časová dotace:	2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení s historií chrámu Sagrada Familia, rozvoj samostatného počítání, osvojení základních číslovek ve španělštině, rozvoj kreativity a logického uvažování
Pomůcky:	pracovní listy **(PL4–5),** psací potřeby, počítač, interaktivní tabule nebo projektor

Postup:

1) Sagrada Familia

Žákům promítneme obrázky impozantního chrámu Sagrada Familia a ptáme se: *Víte, jak se jmenuje tato stavba? Kde se nachází? Navštívil jste ji někdo? Víte o ní něco zajímavého?* apod. Rozvineme diskuzi před tím, než žákům tuto stavbu představíme blíže.

Sagrada Familia se nachází v Barceloně a jedná se o stále nedostavěný chrám španělského architekta Antonia Gaudího. Je to jeho vrcholné dílo, nejnavštěvovanější památka celého Španělska a jeden ze skvostů na seznamu UNESCO. Jak je patrné z obrázku, chrám ještě stále nebyl dokončen, což je další ze zajímavostí, kterou proslul.

Aby se žáci dozvěděli další podrobnosti, rozdáme jim pracovní listy **PL4a i PL4b**, na kterém budou pracovat samostatně či ve dvojicích. Najdou na něm text, který doplní po vyřešení matematických úloh. Pozor, **PL4** má tedy tři části (a, b, c).

Na závěr můžeme žákům pustit video, kde je ukázáno, jak by chrám měl po dostavbě vypadat – ZDE.

Řešení:

Sagrada Familia

Výstavba chrámu začala již v roce **a) 1882**, kdy zadavatel stavby, španělská katolická církev, zamýšlela postavit skromný farní kostel na předměstí. Gaudí se ovšem pro tento projekt velmi nadchnul, věnoval mu veškerou svou energii a dokonce na stavbě i bydlel. Sagrada Familia měla být (a vlastně i byla) jeho životním dílem. Kdyby ho však v roce **b) 1926** nesrazila tramvaj a Gaudí tragicky nezahynul, možná by výstavba i dál pokračovala v původním duchu. To se ovšem ukázalo jako nemožné. (Předpokládá se, že by Gaudí nezůstal u zbarvení přírodního kamene, měl rád barvy, a řada jeho prací ukazuje nadměrné používání různých tónů barev – mimo jiné.)

Katedrála se základnou o rozměrech **c) 110** metrů a výškou **d) 170** metrů (zamýšlená výška hlavní kopule včetně kříže) je nepřehlédnutelnou dominantou barcelonského panoramatu. Je to stavba protknutá biblickou tematikou a křesťanskými symboly. Jeden z nejpromyšlenějších znaků je **e) 18** věží, které reprezentují **f) 12** apoštolů, **g) 4** evangelisty, Pannu Marii a ta nejvyšší Ježíše Krista. Věže, reprezentující evangelisty, budou doplněny sochami, zpodobňujícími tradiční symboly těchto světců: býk (sv. Lukáš), anděl (sv. Matouš), orel (sv. Jan) a lev (sv. Marek). Centrální věž Ježíše Krista bude doplněna obrovským křížem. Ví se, že Gaudí také chtěl vybavit chrám **h) 3** monumentálními fasádami: Narození, Umučení a Zmrtvýchvstání a každá z nich měla mít své **ch) 4** věže. Vrcholy věží byly inspirovány kubismem, ačkoliv jinak chrám vychází z Gaudího typického modernistického slohu. Celá budova je velmi bohatě zdobena nejrůznějšími detaily.

V roce **i) 1935** byla stavba přerušena a pokračovalo se v ní až v roce **j) 1952**, po válce. Později v roce **k) 2010** chrám vysvětil papež Benedikt XVI. V současné době je plánováno dokončení na rok **l) 2026**, kdy uplyne **m) 144** let od toho, co se katedrála Sagrada Familia začala budovat.

2) Magický čtverec

Pokračujeme v tématu katedrály Sagrada Familia, tentokrát jiným početním úkolem, týkajícím se tzv. magického čtverce. Magický čtverec je pojem z matematiky, který označuje čtvercovou síť o rozměrech n x n, která je vyplněna přirozenými čísly tak, že všechny řádky, sloupce i úhlopříčky dávají tentýž součet. A jelikož byl Antoni Gaudi nejenom geniální architekt, ale i nadšený matematik, využil různých symbolik obou oborů společně s tematikou biblickou i na své nejznámější stavbě Sagrada Familia. Jeho magický čtverec se nachází na fasádě s názvem „Vášeň" a symbolizuje věk, ve kterém měl zemřít Ježíš Kristus.

Po představení rozdáme žákům **PL4c**, na kterém bude jejich úkolem doplnit tento magický čtverec. Před řešením úkolu připomeneme, že v každém řádku, sloupci i úhlopříčce musí vyjít stejné číslo, a sice 33. Žáci se zkusí zamyslet, *Proč právě 33? Jaká může být ona biblická symbolika?*

Řešení:

1	14	**14**	**4**
11	**7**	6	9
8	**10**	10	**5**
13	2	3	15

Symbolika: Ježíš Kristus zemřel ve věku 33 let. (Odtud pocházejí slavná „Kristova léta").

Na závěr promítneme žákům reálné obrázky magického čtverce z fasády chrámu ZDE. Také můžeme prezentovat další fotografie katedrály vč. interiéru TADY.

3) Hra „Un dos tre momia es“

Třetí aktivitou bude španělská obdoba hry „cukr, káva, limonáda“, kterou si nyní zahrajeme s žáky. Doslova znamená „jedna, dva, tři, mumie je“ a žákům tak představíme základní číslovky ve španělštině, které si vzápětí procvičí. Dopředu se můžeme žáků ve třídě zeptat *Umí někdo počítat španělsky?*

Pravidla: Vybereme jednoho žáka, který půjde na opačnou stranu třídy než zbytek. Otočí se zády, a zatímco bude španělsky opakovat „un dos tre, momia es“ (ZDE si můžeme pustit výslovnost), zbytek třídy půjde nebo poběží (jak nám prostorové možnosti dovolí) proti němu. Jakmile žák domluví, rychle se otočí. V ten moment všichni zůstanou stát jako sochy/mumie. Kdo se pohne, může být poslán o několik kroků zpět, nebo úplně vypadnout. Kdo se jako první dostane na druhou stranu, vyhrává a jde na opačnou stranu třídy, zbytek se vrací na druhý konec. Takto hru několikrát opakujeme.

Po ukončení hry žákům představíme i další základní číslovky do deseti ve španělštině, a sice: **1 uno, 2 dos, 3 tres, 4 cuatro, 5 cinco, 6 seis, 7 siete, 8 ocho, 9 nueve, 10 diez**. Výslovnost si pustíme ZDE (stačí kliknout na vybranou číslovku). Je možné také použít **toto video** představující číslovky.

Společně si je několikrát přečteme a potom žákům rozdáme pracovní list **PL5**, kde budou tyto číslovky doplňovat.

Řešení: (malá čísla nehrají roli)

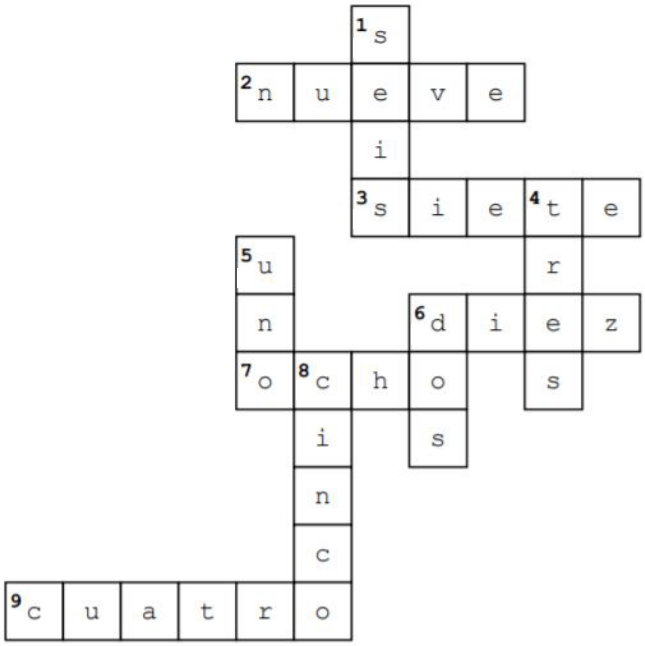

Vypočítej příklady. Potom přejdi na následující pracovní list a dozvíš se další informace o katedrále Sagrada Familia.

a) 7 528 : 4 = _____

b) 2 021 - 95 = _____

c) 11 x 10 = _____

d) 1,7 x 100 = _____

e) 72 : 4 = _____

f) 0,5 x 24 = _____

g) 1,53 + 2,47 = _____

h) 3,286 - 0,286 = _____

ch) 0,004 x 1000= _____

i) 118 035 : 61 = _____

j) 3 904 : 2= _____

k) 1 023 + 987 = _____

l) 20 260 : 10 = _____

m) Doplň dle textu.

_____

Výsledky z předchozí strany doplň do textu.

Výstavba chrámu začala již v roce a)_____, kdy zadavatel stavby, španělská katolická církev, zamýšlela postavit skromný farní kostel na předměstí. Gaudí se ovšem pro tento projekt velmi nadchnul, věnoval mu veškerou svou energii a dokonce na stavbě i bydlel. Sagrada Familia měla být (a vlastně i byla) jeho životním dílem. Kdyby ho však v roce b)_____ nesrazila tramvaj a Gaudí tragicky nezahynul, možná by výstavba i dál pokračovala v původním duchu. To se ovšem ukázalo jako nemožné. (Předpokládá se, že by Gaudí nezůstal u zbarvení přírodního kamene, měl rád barvy a řada jeho prací ukazuje nadměrné používání různých tónů barev – mimo jiné.)

Katedrála se základnou o rozměrech c)_____ a výškou d)_____ (zamýšlená výška hlavní kopule včetně kříže) je nepřehlédnutelnou dominantou barcelonského panoramatu. Je to stavba protknutá biblickou tematikou a křesťanskými symboly. Jeden z nejpromyšlenějších znaků je e)_____ věží, které reprezentují f)_____ apoštolů, g)_____ evangelisty, Pannu Marii a ta nejvyšší Ježíše Krista. Věže reprezentující evangelisty budou doplněny sochami, zpodobňujícími tradiční symboly těchto světců: býk (sv. Lukáš), anděl (sv. Matouš), orel (sv. Jan) a lev (sv. Marek). Centrální věž Ježíše Krista bude doplněna obrovským křížem. Ví se, že Gaudí také chtěl vybavit chrám h) _____ monumentálními fasádami. Ty nesou názvy Narození, Umučení a Zmrtvýchvstání a každá z nich měla mít své ch)_____ věže. Vrcholy věží byly inspirovány kubismem, ačkoliv jinak chrám vychází z Gaudího typického modernistického slohu. Celá budova je velmi bohatě zdobena nejrůznějšími detaily. V roce i) _____ byla stavba přerušena a pokračovalo se v ní až v roce j)_____, po válce. Později v roce k) _____ chrám vysvětil papež Benedikt XVI. V současné době je plánováno dokončení na rok l) _____, kdy uplyne m)_____let od toho, co se katedrála Sagrada Familia začala budovat.

Doplň čísla do tabulky. Nezapomeň, že v každém řádku, sloupci i úhlopříčce musí vyjít číslo 33.

	14		
11		6	9
8		10	
	2	3	15

Španělské číslovky na řádku níže vyber a doplň na správné místo křížovky. Předtištěná písmena ti poslouží jako nápověda.

uno, dos, tres, cuatro, cinco, seis, siete, ocho, nueve, diez

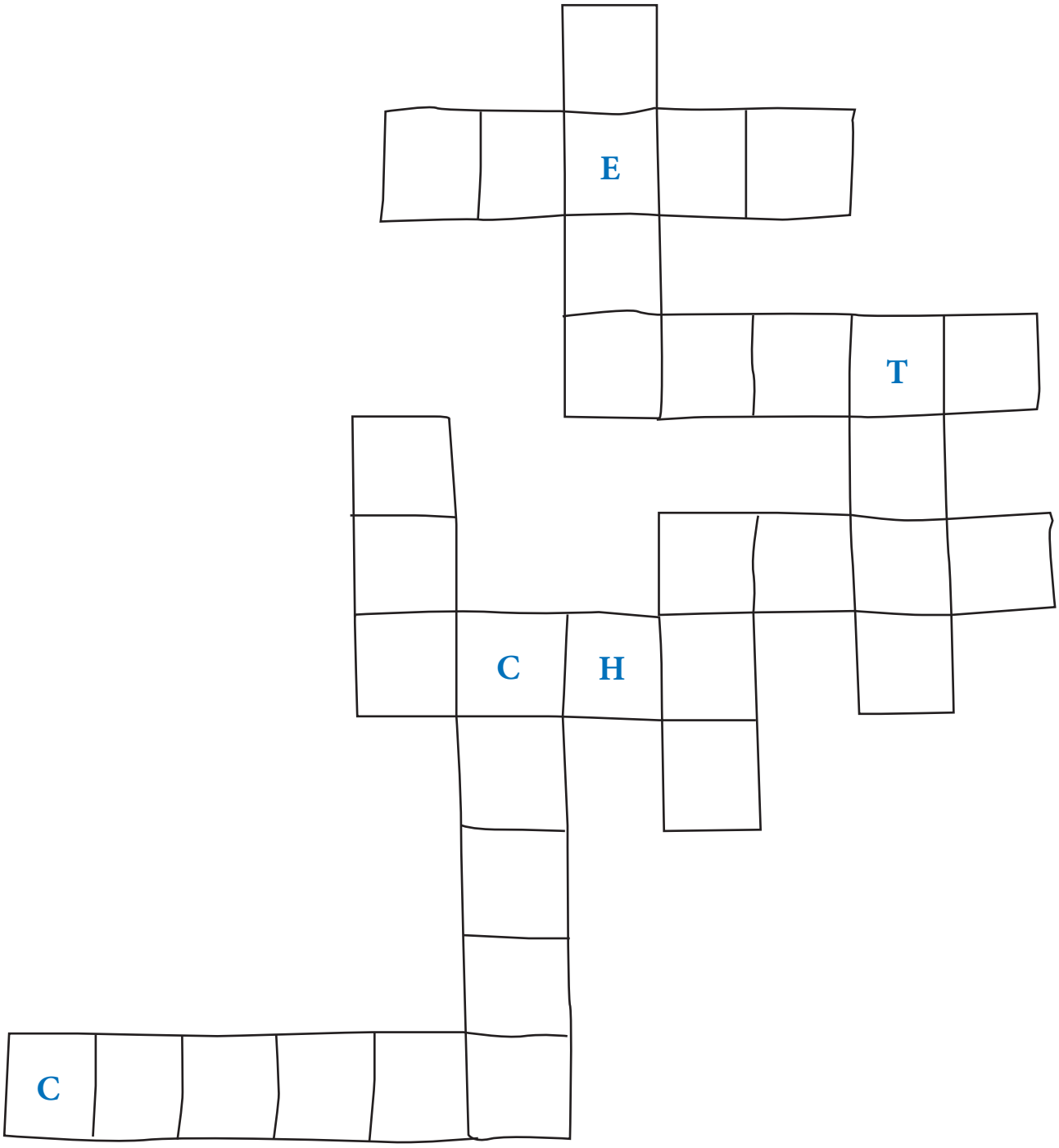

METODICKÉ LISTY – FYZIKA (PL 6)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Matematika
Výukové metody a strategie:	výklad, práce s textem, vlastní výtvarná tvorba
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	doplňková aktivita k výuce fyziky, seznámení se španělskými vynálezy
Pomůcky:	počítač nebo interaktivní tabule, **PL6**, psací potřeby

Postup:

Na začátek se ptáme žáků: *Napadá vás nějaká věc, vynález, kterým se Španělsko proslavilo?* Španělsko přispělo světu několika vynálezy, přičemž za několika z nich stojí geniální matematik a inženýr Leonardo Torres y Quevedo, který žil na přelomu 19. a 20. století. Jako první např. sestrojil kabinovou lanovku určenou pro převoz lidí. Ta začala fungovat v roce 1907 v Baskicku na hoře Ulía poblíž města San Sebastián. Bezpečnost kabiny byla zajištěna několika lany, velmi podobně jako dnes. Své nadšení pro lanovky zhmotnil i ve svém dalším velkém projektu, kabině vedoucí přes Niagaru v kanadském Ontariu. Ta je zde v provozu od roku 1916.

Mezi další Quevedova díla patří např. předchůdce dnešního laserového ukazovátka či dálkového ovladače, přístroj využívající přenos elektromagnetických vln, tzv. Telekino. Stojí také za první digitální kalkulačkou. Podařilo se mu tak sestrojit přístroj, který byl schopen samostatně provádět i komplexnější matematické operace. Vymyslel také tzv. automatického hráče šachů, tedy mechanismus, který zvládal sám určité šachové tahy ve hře. Věnoval se i aerostatice a podílel se na konstrukci vzducholodi Astra z roku 1911.

Žáky seznámíme s těmito vynálezy, promítáme jim obrázky a ptáme se, jestli znají nějakého českého, podobně všestranného inženýra, konstruktéra, vynálezce? *A české vynálezy?* Pokud je žádné jméno nenapadá, můžeme je nechat hledat chvíli na internetu a o výsledcích hledání později diskutovat. Obrázkový přehled českých vynálezců a jejich vynálezů je k dispozici ZDE.

Tip: 12 vynálezů či jiných předmětů, kterými Španělé změnili svět, najdeme ve článku ZDE. Vědí žáci, že třeba lízátko Chupa Chups nebo třásňový mop pocházejí ze Španělska?

Po diskuzi žákům rozdáme **PL6**, kde budou navrhovat vlastní vynález a následně ho prezentovat.

Namaluj a popiš vlastní vynález, kterým bys mohl/a přispět k lepšímu životu lidí.
Nezapomeň ho výstižně pojmenovat.

METODICKÉ LISTY – ZEMĚPIS (PL 7–8)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Přírodopis
Výukové metody a strategie:	brainstorming, diskuze, prezentace, individuální a párová práce, kritické myšlení, práce s mapou
Časová dotace:	2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se s geografií Španělska, tvorba slepé mapy, práce se souřadnicemi, seznámení s tématem poutnictví a Svatojakubskou cestou
Pomůcky:	atlas nebo mapa Španělska do dvojice, počítač, pracovní listy **(PL7–8)**, psací potřeby

Postup:

1) Geografie a základní údaje

Na úvod se ptáme žáků *Kde v Evropě se Španělsko nachází? S jakými státy sousedí? Byli jste někdo ve Španělsku? Kde? Je Španělsko větší než Česká republika?* apod. Podporujeme je ve společném brainstormingu a shromažďujeme co nejvíce informací o geografii Španělska. Vezmeme atlas či mapu Španělska a necháme žáky, aby ukazovali místa, která znají/kde byli. Necháme je vyprávět, co o těchto místech vědí.

Následně žákům rozdáme atlasy či mapy Španělska do dvojice a pokračujeme. Pokládáme otázky a žáci hledají a ukazují si v mapě – určíme si polohu v Evropě, sousední státy, vzdálenost od České republiky, velikost země apod. Pokud máme přístup k počítači a internetu, můžeme využít i Google Maps a např. si najít, jak dlouho by trvala cesta z Prahy do hlavního města Madridu. Dále si povídáme o geografii země, informace můžeme čerpat ZDE.

Španělsko je přímořský stát v jihozápadní Evropě na Pyrenejském poloostrově, sousedí s Portugalskem, Andorrou, Francií a Gibraltarem (UK). Z 88 % je ohraničeno vodní plochou – Středozemním mořem a Atlantským oceánem. Žákům zmíníme i Gibraltarský průliv – úžinu mezi Evropou a Afrikou, která má v nejužším místě pouhých 13 km. Ke Španělsku patří také Kanárské a Baleárské ostrovy. Ve vnitrozemí najdeme náhorní plošinu Meseta, dále pohoří Pyreneje, Sierra Nevada

a Kantaberské pohoří. Nejvyšší horou je Pico de Teide (3 718 m n. m.), což je sopka na ostrově Tenerife. Významná je řeka Ebro, která je nejdelší španělskou řekou.

Při práci s mapou si žáci všechna tato místa ukazují, což je připraví na následující aktivitu. Rozdáme jim **PL7**, na kterém naleznou slepou mapu. Jejich úkolem bude zakreslit místa dle zadání (ostrovy zakreslí orientačně), mohou pracovat ve dvojici. Mohou si vybrat a zakreslit i další libovolné místo z mapy a následně ostatním prezentovat, proč si ho vybrali.

Tip: Až budou žáci se slepou mapou hotovi, můžeme si společně zopakovat práci se souřadnicemi. Najdou na mapě místo, které označují souřadnice 41°24'7" s. š., 2°10'17" v. d.? **(Řešení: Barcelona)**. Určíme další souřadnice, které žáci hledají, nebo pracujeme obráceně – určíme místo a žáci dohledávají souřadnice. Pomoci opět mohou Google Maps.

Dále se ptáme žáků: *Je Španělsko republika jako např. Česká republika? Pokud ne, tak o jaké státní zřízení se jedná?* Zajímavostí je, že Španělsko, oficiálním názvem Španělské království, není republika, ale konstituční monarchie. V jejím čele tudíž stojí král. *Co znamená konstituční monarchie? A jak se jmenuje nynější panovník?* Informace necháme žáky vyhledat na internetu (klidně na mobilních telefonech – pokud mají ve výuce povoleny). Potom pokračujeme: *Čím se platí ve Španělsku?* Ve Španělsku se platí eurem. A stejně jako ČR je i Španělsko členem EU a NATO.

Navazujeme otázkou: *Víte, jak vypadá španělská vlajka? Jaké jsou národní barvy Španělska?* Žákům promítneme vlajku země a seznámíme je s informacemi o národních barvách (taktéž ZDE).

2) Svatojakubská cesta

Španělsko je také zemí, do které se každoročně vydávají zástupy poutníků z celého světa. A proč? Jejich cílem je tzv. Svatojakubská cesta, španělsky Camino de Santiago, vedoucí ke katedrále v Santiagu de Compostela. Ptáme se žáků: *Slyšeli jste někdy o této pouti/cestě? Kdo je vlastně poutník? Co dělá a proč? Chtěli byste se někdy vydat na pouť? Znáte někoho, kdo se na pouť vydal?* Možná žákům napoví jméno Ladislava Zibury (o své pouti vydal i knihu). Seznam poutních míst v ČR je k nahlédnutí ZDE.

Pouť je cesta za účelem návštěvy určitého poutního místa, má tedy náboženský význam. Mnoho „moderních" poutníků se na pouť vydává, aby „našli sami sebe".

Svatojakubská poutní cesta má 12 různých tras, které jsou značeny typickými žlutými šipkami a svatojakubskou mušlí. Značení si ukážeme ZDE. *Jak jsou trasy (poutní, turistické) značeny v Čechách?*

Ptáme se žáků. Značení turistických tras v Čechách je světoznámé.

Mezi nejoblíbenější trasy na Svatojakubské cestě patří: Camino Francés (Francouzská stezka, 778 km), Camino Portugués (Portugalská stezka, 640 km), Camino del Norte (Severní cesta, 830 km), Camino Primitivo (Původní stezka, 320 km). Putování tedy trvá několik týdnů, během cesty je možné přespat na albergue, což jsou místní hostely.

Všechny trasy je možné si prohlédnout na mapě **ZDE**.

Před cestou je určitě důležité si pořádně rozmyslet, co si na takovou pouť sbalit. Žákům rozdáme **PL8**, na kterém budou rozhodovat, co si s sebou sbalit a co nechat doma. Společně o jednotlivých položkách diskutujeme a rozvíjíme nápady – např. plavky ano na cestu podél oceánu, ne na cestu vnitrozemím, tílko ano na cestě v létě, ne na cestě v zimě apod. Ptáme se: *Bez jakých tří věcí byste se rozhodně neobešli?* Odpovědi se mohou různit.

Tip: Ptáme se žáků *Jaké souřadnice označují místo Santiago de Compostela?* **(Řešení: 42°53' s. š., 8°32' z. d.)**

S pomocí atlasu dokresli do slepé mapy Španělska sousední státy, hlavní město, moře a oceán, ostrovy, pohoří a nejvyšší bod, řeky. Vyznač i jedno další místo, které tě zaujme. Jaké to bude a proč?

Rozhodni, co by sis s sebou sbalil/a na pouť do Santiaga de Compostela. Vybrané věci zakroužkuj, zbylé přeškrtni. Co jsi vybral/a a proč?

jablko

toaletní papír

herní konzole

klobouk

kalhoty

pláštěnka

peníze

ponožky

zapalovač

vařečka

špunty do uší

mobil

fotoaparát

fén

nabíječka na telefon

parfém

baterka

sportovní boty

pas

lyže

kufr

boty na podpatku

stůl

učebnice zeměpisu

lékárnička

nafukovací člun

METODICKÉ LISTY – PŘÍRODOPIS (PL 9–11)

Mezioborové vztahy:	Zeměpis, Český jazyk a literatura, Výtvarná a pracovní výchova
Výukové metody a strategie:	výklad, řízená diskuze, projektové vyučování, skupinová práce, prezentace, práce s textem, hledání informací na internetu
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	představení španělské fauny, seznámení s problematikou koridy, seznámení s tématem pěstování rajčat a dalších plodin
Pomůcky:	počítač s funkčním připojením k internetu, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL9–11)**, mapa Španělska, lepidlo, nůžky, psací a kreslící potřeby, čtvrtka či papír A3

Postup:

1) Fauna

Fauna Španělska je velice pestrá. V první části hodiny si ji představíme a pracovní list žáci dostanou v návazném tématu. Ptáme se žáků: *Jaká zvířata žijí ve Španělsku? Žijí ve tam stejná zvířata jako u nás? Proč ne?* Debatujeme o rozdílných klimatických podmínkách a geografické poloze. Zároveň si pro žáky připravíme obrázky zvířat, která ve Španělsku žijí a která jim mohou být neznámá. K tomuto účelu využijeme počítač s internetem a interaktivní tabuli k promítání. Hodí se i mapa, aby žáci mohli ukazovat oblasti, kde zmiňovaná zvířata žijí. Možná budou žáci některé ze zvířat znát, ptáme se tedy: *Setkali jste se už s některým z uvedených živočichů v hodině přírodopisu? Co si o něm pamatujete?*

Ve Španělsku najdeme např. **iberského červeného jelena**, lasičku, **iberského rysa** a lišku. V andaluských horách se ukrývá vzácný chameleon, jehož si mnohé společnosti z okolí vybraly do svého loga. Raritou je jediná evropská opice **magot bezocasý**, která žije na Gibraltaru. Hnědý medvěd byl v uplynulých letech téměř vyhuben. Na jihu Španělska a zejména na ostrovech se vyskytuje pestrá škála hadů a plazů, včetně některých větších afrických druhů.

Najít tu můžeme i mnoho druhů ptáků – žijí zde volavky, ibisové a plameňáci, kteří mají svůj domov podél ústí řek. Ve vnitrozemském pohoří se nachází orel královský, sup a jestřáb. Španělské řeky

jsou poměrně bohaté na ryby a z běžných druhů tu lze narazit na pstruhy, lososy, ostroretky, plotice, vzácnější jsou jeseteři a parmice. Z mořských druhů jsou nejzajímavější tresky, makrely a tuňáci. Z dalších mořských živočichů jsou hojné různé druhy mlžů a plžů, krabi, tuleni, delfíni a velryby.

Tip: Téma můžeme rozvinout dále – a sice prací na vlastní třídní encyklopedii fauny Španělska. Každý žák si vybere nebo dostane přiděleno jedno zvíře, které zpracuje. Vytvoří o něm informační list na jednu stranu a doplní ho obrázkem. Všechny listy poté svážeme, opatříme titulní stranou a encyklopedie je hotová.

2) Korida

Kontroverzní zábavou a tradičním představením, které také zahrnuje zvířata, je ve Španělsku (a dalších zejména latinskoamerických zemích) korida neboli býčí zápasy. Stále více lidí (i organizací) je však považuje za týrání zvířat, protože během zápasu je býk úmyslně drážděn, je využíváno kopí a na konci zápasu většinou býk umírá.

Pokud to uznáme za vhodné, můžeme se s žáky pobavit o etické stránce koridy. Zastánci koridy ji obhajují tím, že býk je před svou účastí vykoupen „luxusní péčí“ a velmi kvalitním životem (vč. stravy, zacházení atd.) V minulosti také evidujeme případy, kdy byli během koridy zraněni či dokonce usmrceni i lidé. V některých regionech je pořádání býčích zápasů již zakázáno.

Hlavní aktér koridy býka provokuje červeným kusem látky. Žákům rozdáme **PL9**, kde zjistí, jak se tento aktér nazývá. Budou pracovat na osmisměrce, ve které vyškrtají názvy několika výše uvedených zvířat žijících ve Španělsku. V prvním sloupci potom odspodu nahoru najdou tajenku.

Řešení: Toreador (vyškrtaná zvířata: losos, lasička, delfín, parmice, chameleon, rys, plameňák, velryba, magot, ibis)

		C				S	O	S	O	L
R	R		H							A
O	Y		P	A	R	M	I	C	E	S
D	S				M					I
A		P	L	A	M	E	Ň	Á	K	Č
E				M	I		L			K
R			A	B	Y	R	L	E	V	A
O		G	I						O	
T	O	S			D	E	L	F	Í	N
T										

3) Rajčata

Nyní se přesuneme z fauny do flory a s žáky se pobavíme o plodinách, které se ve Španělsku pěstují. Rajčata jsou jedny z hlavních plodin, které se ve Španělsku pěstují a ze Španělska vyváží. Ptáme se: *Víte, jak se pěstují rajčata? Jaké podmínky potřebují?* Významným zemědělským regionem je slunná Andalusie s městečkem El Ejido. Rozdáme atlasy a vyzveme žáky, aby si na mapě našli Andalusii. *Kde se ve Španělsku nachází? Jaká velká města zde najdeme? Jak vypadá Andalusie z geografického hlediska?* Žáci budou přemýšlet, *Proč se zde rajčatům a jiné zelenině asi daří?* Paradoxem totiž je, že toto místo dlouho platilo za jedno z nejsušších v Evropě, ale důmyslný systém fóliových pařníků, bezvětří, 330 slunečných dní v roce a voda z hlubinných vrtů se postaral o to, aby se tomuto regionu přezdívalo Zahrada Evropy. Ročně zde vyprodukují na 3 miliony tun zeleniny.

Pěstování rajčat nyní ve třídě rozvineme. Žáky rozdělíme do 4–5 skupin. V každé skupině budou společně zpracovávat projekt na téma „Rajče“, dostanou k dispozici čtvrtku či papír o velikosti A3 a pracovní listy **PL10** a **11**, které je navedou. Dále budou žáci potřebovat lepidlo, nůžky a psací/kreslicí potřeby.

Rozdáme **PL10** a **11**, které ve skupinách dle zadání vypracují. Společně si je zkontrolujeme, aby žáci pracovali se správnými informacemi.

Řešení:

PL10: první část: odshora semeno, semenáč (mladá rostlinka), dospělá rostlinka, květ, plod

druhá část:

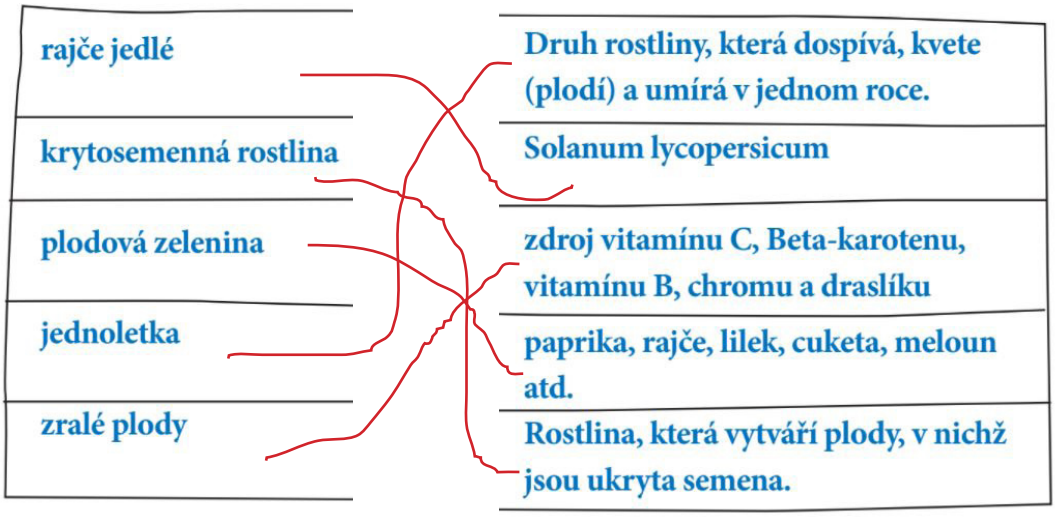

PL11: odshora květ, list, plod, stonek, kořen

Jednotlivé části pracovních listů pak využijí při tvorbě projektového plakátu, mohou je různě rozstříhat. Cílem žáků je vytvořit projektový plakát na velikost papíru A3, který bude obsahovat název, botanickou charakteristiku rajčete, popis rostliny, popis **cyklu**, spojovačku z pracovního listu a další zajímavosti, které se k tématu vážou a žáci si je dohledají na internetu či v literatuře (učebnici). Grafické zpracování je libovolné, jako centrální prvek lze např. využít pracovní list s obrázkem stavby rostliny či vlastní kresba. Žáky motivujeme k dalším drobným obrázkům/nákresům, k použití barev, nadpisů, rámečků apod. Žáky podporujeme v tom, aby písemně rozvinuli a graficky zpracovali i další otázky k tématu, např.: *Jak pěstovat rajčata? Jakou péči potřebují? Na co si dát při pěstování pozor? Jaké odrůdy rajčat známe? Jaké druhy rajčat si můžeme koupit v supermarketu? Jak rajčata využíváme v kuchyni?* apod. To vše mohou např. formou bublin či drobných odstavců na listu zpracovat. Potřebné informace dohledávají v učebnici přírodopisu, v odborné encyklopedii nebo na internetu. Možná dohledají i **španělské rajčatové festivaly**, které mohou taktéž zmínit.

Výsledný projekt mohou skupiny prezentovat před spolužáky, následně si je vystavíme ve třídě. Inspirace projektu najdeme **ZDE** či **TADY**.

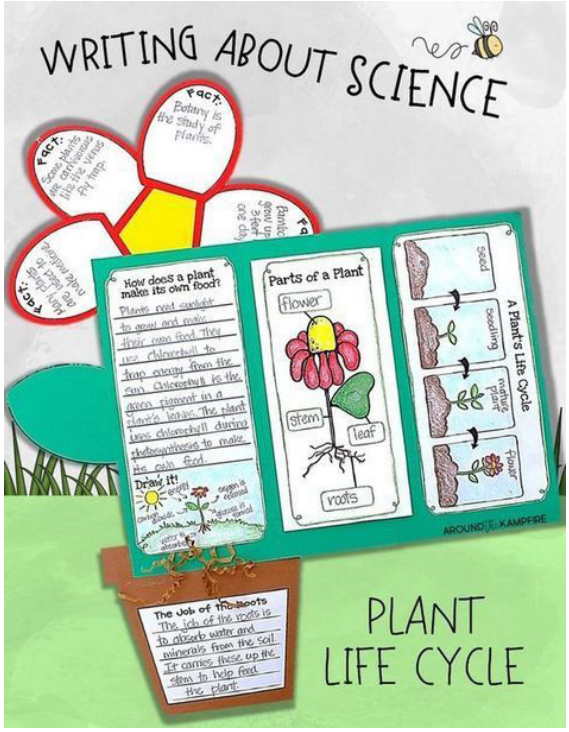

V neposlední řadě si s žáky povídáme i o dalších plodinách, které se ve Španělsku pěstují. Ptáme se: *Napadá vás, co dalšího se ve Španělsku pěstuje?* Díky rozloze země a třem typům podnebí (kontinentální, oceánské a středomořské), které zemi poskytují různé klimatické oblasti, zde najdeme např. olivové a citrusové sady, meruňkové a broskvové plantáže. Na pobřeží Valencie se daří datlovým palmám. Rostou zde také **fíky** a **agáve**. Plodiny, které žáci neznají, si vyhledáme na internetu a ukážeme.

Najdi v osmisměrce 10 zvířat, která žijí ve Španělsku.
V jednom ze sloupců uvidíš tajenku, čti zespoda nahoru.

I	Č	C	X	M	U	S	O	S	O	L
R	R	S	H	E	I	Š	Ě	V	F	A
O	Y	Z	P	A	R	M	I	C	E	S
D	S	Y	P	U	M	Č	N	M	H	I
A	E	P	L	A	M	E	Ň	Á	K	Č
E	U	L	Š	M	I	Z	L	J	E	K
R	H	G	A	B	Y	R	L	E	V	A
O	W	G	I	P	D	S	O	Q	O	L
T	O	S	N	D	D	E	L	F	Í	N
T	C	Ž	H	U	O	R	O	D	T	K

Tajenka: _____

Popiš jednotlivé části na horním obrázku, pak je vybarvi a celý obrázek cyklu vystřihni.

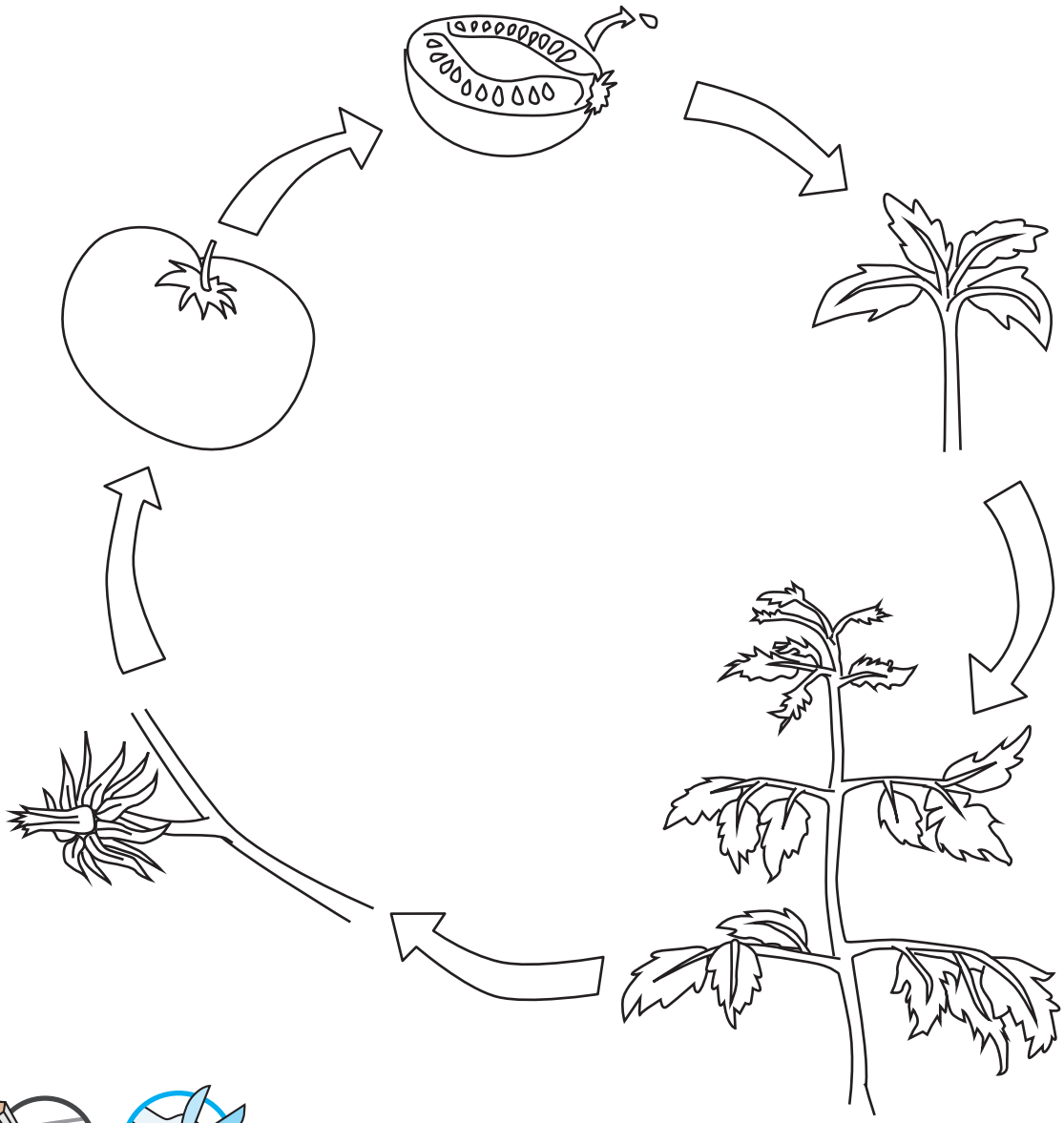

Spoj řádky, které k sobě patří. Tabulku také vystřihni.

rajče jedlé	Druh rostliny, která dospívá, kvete (plodí) a umírá v jednom roce.
krytosemenná rostlina	Solanum lycopersicum
plodová zelenina	zdroj vitamínu C, Beta-karotenu, vitamínu B, chromu a draslíku
jednoletka	paprika, rajče, lilek, cuketa, meloun atd.
zralé plody	Rostlina, která vytváří plody, v nichž jsou ukryta semena.

Popiš obrázek stavby rajčete.

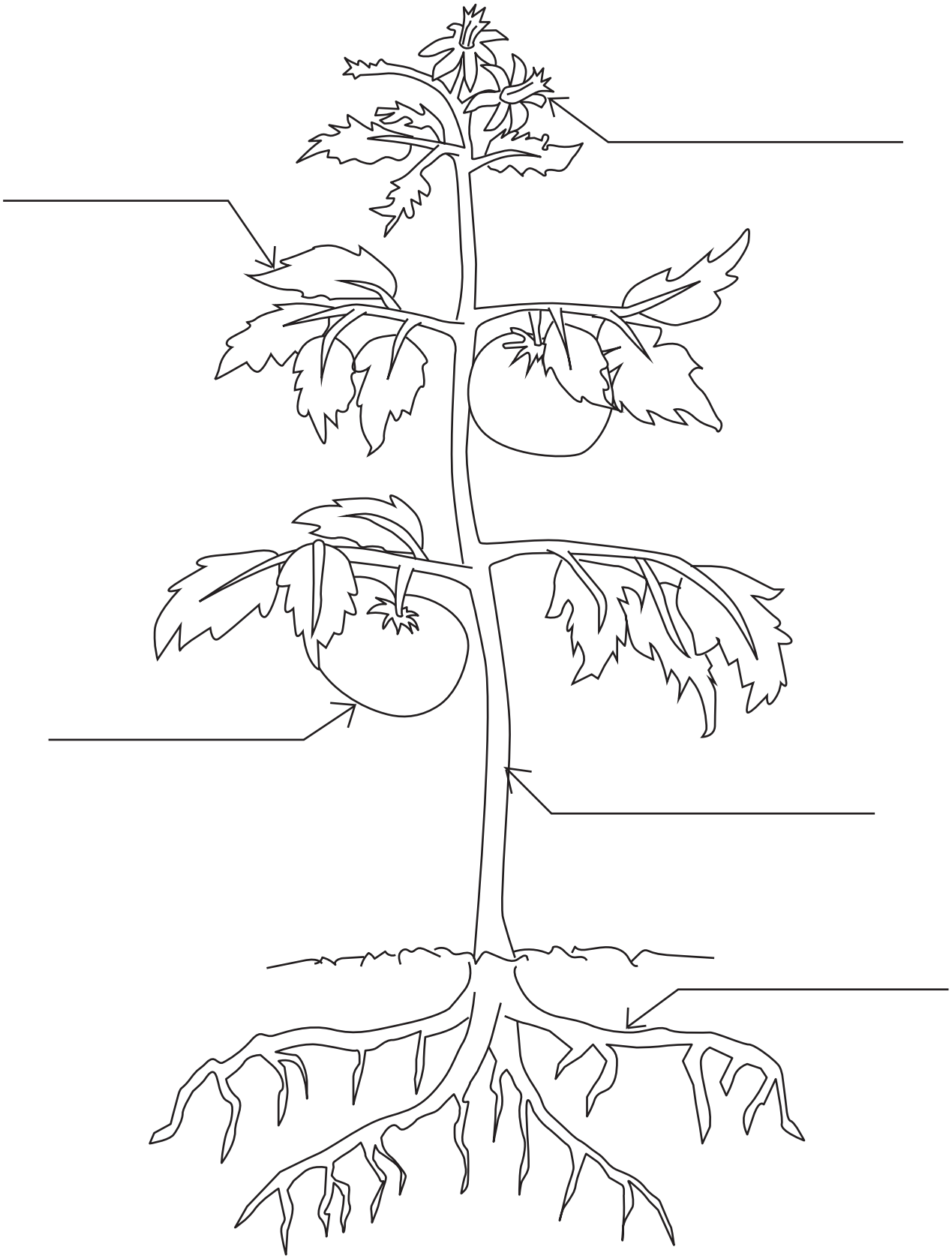

METODICKÉ LISTY – VÝTVARNÁ A PRACOVNÍ VÝCHOVA (PL 12)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk, Hudební výchova, Zeměpis
Výukové metody a strategie:	vlastní výtvarná tvorba, praktický nácvik, výklad
Časová dotace:	3 x 1 vyučovací hodina, v případě mozaiky 2–3 hodiny + až 2 dny na schnutí výrobku
Vzdělávací cíle:	úvod do kubismu, seznámení s uměním Pabla Picassa, výroba kastanět, představení a vlastní ztvárnění španělské mozaiky, příprava tapas, seznámení se španělskou kuchyní a stolováním

1) Portrét jako od Picassa

Pomůcky:	čtvrtka, tužka, černá fixa, voskovky
Časová dotace:	1 vyučovací hodina

Postup:

Pablo Picasso byl známý španělský malíř a sochař. Proslul jako jedna z nejznámějších osobností umění 20. století a je považován za spolutvůrce kubismu. Právě v duchu kubismu tvořil typicky portréty, ve kterých měnil prostorový koncept – obličej nezobrazoval z jednoho úhlu, ale na rysy tváře nahlížel z několika úhlů současně. Žáci si nyní vyzkouší takový portrét vytvořit sami. Na výsledném obrázku lze vidět jednu tvář ze dvou úhlů či tváře dvě – záleží na úhlu pohledu.

1. Čtvrtku lehce přehneme po delší a kratší straně, abychom naznačili její střed a vznikla čtyři pole. Čtvrtku si položíme na výšku před sebe a na středové lince vrchních dvou polí začneme vést tužkou tah, který představuje linku pro čelo a nos.
2. Pod nosem kreslíme linku pro rty.
3. Pokračujeme doprava a kreslíme linku brady a krku. Vzniká tak profil osoby, která je na pravé straně čtvrtky.
4. V pravém horním poli kreslíme oko z profilu a nad něj doplníme obočí.
5. Přesuneme se na levou polovinu čtvrtky. Navážeme na linku brady pravé osoby a dokreslí ji společně s krkem a na levé straně.

6. V levém horním poli dokreslíme oko a obočí, oko se tentokrát dívá přímo před sebe.
7. Navážeme a dokreslíme i rty.
8. Tahy tužkou nyní obtáhneme černou fixou. Dále zvolíme výrazné barvy a voskovkami pečlivě vybarvíme obě tváře.

Obrázkový postup najdeme ZDE, inspirace výsledných portrétů si můžeme prohlédnout TADY.

2) Výroba kastanět

Pomůcky:	papírový talíř nebo kus kartonu, zvýrazňovač, nůžky, tavná pistole, děrovačka nebo ostrá tužka (na proděravění), knoflíky, mince nebo jiné drobné kovové předměty, gumička nebo kus provázku
Časová dotace:	1 vyučovací hodina

Postup:

1. Papírový talíř nebo kus kartonu si upravíme na takovou velikost (nebo jiný požadovaný tvar), aby nám přeložený na polovinu dobře seděl do dlaně. Neohýbáme příliš silně, aby měl papír stále vůli se vracet.
2. Necháme přeloženo a uprostřed uděláme dvě dírky. Vzdálenost by měla odpovídat vzdálenosti našeho malíčku a ukazováčku.
3. Vytvořenou „kastanětu“ si zkusíme, měla by nám nyní dobře padnout do ruky.
4. Kastanětu pokreslíme a dozdobíme podle naší fantazie.
5. Nyní si připravíme dva kusy gumičky či provázku. Provlečeme dírkami a z druhé strany u každé dírky uděláme uzlík. Pokud zjistíme, že jsme ustřihli příliš dlouhý kus, můžeme k sobě oba konce na vnitřní straně svázat. Toto opakujeme i na druhé polovině talíře či kartonu.
6. Zkusíme, jak nám provázek drží. Provlečeme jím dlaň – z jedné strany bude náš palec, z druhé strany zbylé prsty.
7. Kastanětu otevřeme a na vnitřní stranu pomocí tavné pistole opatrně nalepíme mince či jiné drobné kovové předměty.
8. Hotovo! Nezbývá než vyzkoušet, jak naše kastaněta zní, když pohybujeme prsty a dlaní.

Inspirace pro projekt a obrázkový návod ZDE.

3) Mozaika jako od Gaudího

Pomůcky:	hotová směs k tvorbě mozaiky (lze sehnat např. tento mix nebo tato sada, případně různé barevné keramické či skleněné úlomky, korálky apod., keramický květináč, penetrační nátěr, lepidlo a spárovací hmota, houbička a nádoba s vodou
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny (+ 1 den na schnutí penetrace, doba na schnutí lepidla a 1 den na schnutí závěrečného výrobku)

Postup:

1. Abychom zaručili, že keramický květináč nebude prosakovat vodu, je ideální ho napenetrovat. Provedeme penetrační nátěr podle návodu na obalu a květináč necháme přes noc vyschnout.
2. Další den můžeme na květináč tvořit mozaiku. Vzor je jen na naší fantazii.
3. Pod každý kousek mozaiky dáváme stejné množství lepidla, aby jednotlivé kusy byly v přibližně stejné úrovni. Mezi jednotlivými dílky necháváme mezery.
4. Dáváme pozor, aby se lepidlo nedostalo na povrch – už by nešlo sundat.
5. Polepený květináč necháme pořádně uschnout. Mezitím si připravíme spárovací hmotu.
6. Vyplňujeme všechny spáry. Nevadí, když se zamaže i mozaika. Vše necháme alespoň 1 hodinu znovu proschnout.
7. Po zaschnutí si připravíme houbičku a nádobu s vodou a začneme opatrně omývat povrch mozaiky tak, aby spárovací hmota zůstala jen ve spárách.
8. Květináč necháme proschnout dalších minimálně 24 hodin a poté jej celý umyjeme vodou.

Inspirace pro mozaiku k nahlédnutí ZDE, obrázkový návod najdeme TADY. Během tvorby můžeme žáky seznámit s informacemi o předních španělských mistrech mozaiky z oblasti Katalánska tímto článkem, zejména pak s Gaudího tvorbou v barcelonském Parku Güell.

4) Příprava tapas

Pomůcky:	typicky by na talíři neměly chybět jamón (sušená vepřová šunka), sýr, olivy, různé salámy a klobásy, ovoce i zelenina, bílý chléb, dále potřebujeme prkénko či větší talíř, pracovní list **(PL12)**
Časová dotace:	1 vyučovací hodina

Postup:

Tapas znamená malé občerstvení, jednohubky, ve Španělsku je tento způsob stravování velmi oblíbený. Společně si nyní takový talíř s žáky připravíme.

1. Vybrané potraviny nakrájíme a hezky naaranžujeme na talíř nebo prkénko. Na **PL12** najdete několik nenáročných receptů, které mohou sloužit jako inspirace.
2. ¡Que aproveche!, ¡Buen provecho! – Dobrou chuť!

Tip: V Praze existuje několik specializovaných prodejen se španělskými potravinami, kde čerstvé suroviny jednoduše seženeme. Prodejny jsou k dohledání na internetu. Další variantou je čekat na tzv. Španělský týden v prodejnách Lidl.

Během přípravy tapas i hodování si s žáky povídáme o zvyklostech španělské kuchyně a stolování. Využijeme pro to text z metodiky Bedýnky příběhů – Španělsko. Ptáme se žáků: *Znáte nějaká typická španělská jídla?*

Španělské stravovací zvyklosti se velmi liší od českých. **Snídání** může být káva, mléko s kakaem nebo čerstvý pomerančový džus a **tostada** (opečený chléb s rozmačkaným rajčetem a olivovým olejem, máslem, marmeládou, apod.). Je velmi populární si dávat snídani v barech a občas si Španělé rádi dopřejí churros con chocolate [čuros kon čokolate] (podlouhlé koblihy smažená ve vrstvě oleje, které se namáčí v čokoládě). Hlavním jídlem je oběd, který se na rozdíl od České republiky podává až mezi 2. a 4. hodinou odpolední. Oběd se skládá z několika chodů, prvním bývá salát, hlavní chod tvoří ryba či maso a jako dezert se nejčastěji podává ovoce. Po obědě je velmi důležitá **sobremesa**, to znamená trávit společný čas s rodinou nebo s kamarády u stolu. Poté začíná siesta, čas na krátký odpočinek přibližně do 5h, ačkoliv ne každý Španěl si siestu dopřává. Večeře se podává v 9, někdy až v 11 hodin večer, kvůli tomu, že lidé obvykle pracují až do 8 nebo do 9 do večera. *Líbil by se vám takový stravovací režim?*

Některé z nejpopulárnějších španělských jídel jsou: Tortilla de patatas [tortyjas] (existují i veganské verze) omeleta se smaženými bramborami, cibulí a vejci. Dá se jíst jak studená, tak teplá. Paella [paeja] – pochází z Valencie, je založená na rýži, jejíž pěstování přinesli do země Arabové. Název paella označoval původně pánev se dvěma držadly, na níž se jídlo připravuje. Existuje více druhů paelly – s mořskými plody, s masem i jen se zeleninou. Gazpacho [gazpačo] – pochází z Andalusie a jedná se o letní jídlo, které se připravuje především v sezóně rajčat. V restauracích se servíruje jako studená polévka, doma se ale dá servírovat i jako nápoj ve sklenici. Součástí jsou rajčata, zelená paprika, česnek, tvrdý kousek chleba namočený octem, okurka, extra panenský olivový olej a sůl. Potajes [potaches] – patří k nejtradičnějším pokrmům po celém státě, jedná se o různé druhy luštěninových polévek většinou s bramborami. Luštěniny jsou jedním z pilířů středomořské diety. Jamón ibérico [chamon ibériko] – je šunka z kýty černého divokého iberského prasete, proto se jí také někdy říká pata negra (černá tlapa). Prase se živí spásáním trávy, bylinek, vyrýváním kořínků a žaludy, které dodávají šunce charakteristické aroma a chuť.

Tip: Pokud je ve škole k dispozici cvičná kuchyňka, můžeme se s žáky domluvit, že si společně vybraný typický španělský pokrm uvaříme.

Tapas

Tapas znamená malé občerstvení, jednohubky, ve Španělsku je tento způsob stravování velmi oblíbený. Tady je několik receptů k tapas:

PL = polévková lžíce, ČL = čajová lžíce

Španělské koláčky

Potřebujeme: 1 PL olivového oleje, 200 g červené cibule, 1 ČL kmínu, hrst sušených rajčat, hrst petrželky, sůl, pepř, 1 balení rozváleného listového těsta, 2 PL červeného pesta, piniové oříšky

1. Nakrájíme si cibuli na kolečka.

2. Na pánvi si rozehřejeme olivový olej a na něm kolečka cibule smažíme, dokud krásně nezměknou. Posypeme kmínem a chvilku ještě opékáme.

3. Nakonec zasypeme petrželkou, sušenými rajčaty, osolíme a opepříme.

4. Předehřejeme troubu na 180 stupňů.

5. Listové těsto rozložíme na vál nebo na kuchyňskou linku. Skleničkou, jejíž průměr je o půl centimetru větší než formičky na muffiny, vykrajujeme z těsta kolečka.

6. Kolečka vložíme do formy na muffiny – měl by vzniknout asi jeden centimetr vysoký košíček.

7. Na dno každého košíčku pak dáme ½ lžičky pesta, rozmázneme ho obrácenou stranou lžičky, navrch dáme cibulovou směs a zasypeme piniovými oříšky.

8. Pečeme v předehřáté troubě dozlatova.

Bramborová tortilla

Potřebujeme: 250 g brambor, 2 PL olivového oleje, 1 PL másla, 1 červená cibule, 1 stroužek česneku, snítka rozmarýnu, 6–8 vajec, sůl, pepř a máslo na vymazání formy

1. Oloupané brambory nakrájíme na tenké plátky.

2. Na pánvi si rozehřejeme olivový olej a brambory osmahneme dozlatova.

3. Potom přidáme cibuli nakrájenou na půlkolečka, česnek a nasekaný rozmarýn. Osolíme a opepříme.

4. Do pánve vyklepneme vajíčka a lehce promícháme. Ještě než jsou vajíčka hotová, přendáme směs do zapékacích misek, předem vymazaných máslem.

5. Tortillu zapečeme na 180 stupňů 5–8 minut.

Tapas se šunkou Jamon

Potřebujeme: 2 malé bagetky, balení lučiny nebo žervé, 3 sušená rajčata, pár lístků bazalky, 1 balení (80 g) šunky Jamon, sůl

1. V misce smícháme lučinu nebo žervé s nakrájenými sušenými rajčaty a posekanou bazalkou. Směs dosolíme.

2. Našikmo nakrájíme bagety a potřeme je připravenou směsí.

3. Každou bagetku ozdobíme kouskem španělské šunky Jamon.

METODICKÉ LISTY – ANGLICKÝ JAZYK (PL 13)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk, Zeměpis
Výukové metody a strategie:	výklad, práce s textem, porozumění cizímu jazyku, práce s videem, samostatná práce, nácvik samostatného projevu v cizím jazyce, práce se slovníkem, poslech v cizím jazyce, popis a kom parace obrázku
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení s tradičním festivalem La Tomatina, opakování frází pro popis a komparaci obrázků v angličtině
Pomůcky:	pracovní list **(PL13)**, počítač či interaktivní tabule, psací potřeby, slovník

Postup:

La Tomatina

Navážeme na projektové téma o rajčatech z předmětu Přírodopis a žákům představíme známý španělský festival La Tomatina. Na úvod ve třídě promítneme obrázky a necháme žáky spekulovat, co se na nich asi děje. Sbíráme klíčová slova, která je v angličtině k oběma obrázkům napadají a zapisujeme je na tabuli. Neznámá slova je necháme vyhledat ve slovníku (klidně online).

Dále oba obrázky společně popíšeme a následně mezi sebou porovnáme. Procvičujeme vazbu *there is/there are* (+ negativní tvary), přítomný průběhový čas a fráze jako *In the picture, At the top/bottom of the picture …, In the middle of the picture …, On the left/right of the picture…*,dále předložky *next to, in front of, behind, near, on top of, under…* Žáky také podporujeme ve vyjádření vlastního názoru a domněnek ohledně toho, co se na fotografiích vlastně děje. Používají fráze jako *It looks like a …, It might be…,Maybe it's a ….* Zaměřujeme se na to, co je společné i rozdílné a motivujeme žáky, aby nahlas uvažovali o tom, jakou událost fotografie asi zachycují. Dle potřeby opět pracujeme se slovníkem. Další užitečné tipy k popisu obrázku v angličtině najdeme ZDE.

Obrázky k vytištění a popisu najdeme na další straně metodiky.

Nyní ve třídě pustíme **následující video** (2:30 minut), které žákům představí festival La Tomatina. Protože je ve španělštině, zapneme vpravo dole anglické titulky. La Tomatina, tedy tradiční rajčatová bitva, se ve vesnici Buñol na východě Španělska odehrává každoročně od roku 1945. Vzhledem k tomu, že sledování titulků může být pro žáky složité, přepsaný text videa je za tímto metodickým listem a je možno ho žákům rozdat a přečíst před/po puštění videa.

Více informací o festivalu v češtině je **ZDE**, v angličtině pak na Wikipedii **TADY**.

Podle potřeby video pustíme žákům opakovaně a dovysvětlíme si, pokud něčemu nerozumí. Poté rozdáme žákům **PL13** s kvízem a necháme je samostatně pracovat. Správné řešení si následně společně zkontrolujeme.

Řešení: 1b, 2c, 3a, 4c, 5c, 6a, 7a, 8a, 9b, 10c

La Tomatina

Hello! Today I am talking from one of the strangest and funniest celebrations of Spain, La Tomatina of Buñol.

La Tomatina is celebrated every year the last Wednesday of August during the festivity for the patron saint. Buñol is a village near Valencia with less than 10.000 inhabitants. The festival is so famous in all the world that up to 50.000 people usually attend it every year.

La Tomatina starts at 10 a.m. with the Palo Jabón (soap pole), a pole coated grease and with a ham at the top. The people try to climb to get to the ham, and when someone manages to drop the ham from the pole, the fight begins! The young people of Buñol enter the square with trucks full of tomatoes and throw them at the people in the world´s biggest food fight. After exactly one hour, eleven o´clock, a shot declares the end of the festival, and everyone has to stop throwing tomatoes.

The streets are completely red with tomatoes and thus the fire brigade´s trucks enter, and with their hoses wash the streets of the village and anyone else that wants to be washed. In a short time Buñol is clean again!

The festival is so funny that many foreigners come here, as well. Do you also want to join in the event? Beneath is some advice and recommendations:

1. Wear clothes that you do not want to keep and that you can dump.
2. Squash the tomatoes before throwing them to avoid hurting someone.
3. Wear protective goggles or something to dry your eyes, tomatoes are very acid!
4. And, above everything, throw only tomatoes, no bottles or hard objects! Repeat NOTHING, other than tomatoes.

Well, guys, I wait for you here next year. See you soon!

Označ správnou odpověď.

1) Where in Spain does La Tomatina take place?
a) Barcelona b) Buňol c) Valencia

2) How many times a year is La Tomatina held?
a) 5x b) 2x c) 1x

3) In which month and on which weekday does it start?
a) In August, on Wednesday b) In May, on Saturday c) In April, on Sunday

4) La Tomatina is a food fight using…
a) Meatballs b) Pickles c) Tomatoes

5) How many people attend this fest?
a)up to 100 000 b) up to 5 000 c) up to 50 000

6) At what time does this event begin?
a) 10:00 pm b) 11:00 am c) 1:00 pm

7) What is at the top of the wooden pole?
a) Ham b) Flag c) Shoe

8) What signals the end?
a) shoot b) nothing c) water

9) If you participate in the event, what should you wear?
a) special hat b) goggles c) swimwear

10) What cannot be thrown?
a) soft tomatoes b) cherry tomatoes c) bottles and hard objects

METODICKÉ LISTY – HUDEBNÍ VÝCHOVA (PL 14)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk
Výukové metody a strategie:	výklad, brainstorming, skupinová a párová práce, diskuze, práce s textem
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení se španělskou kytarou a jejím popisem
Pomůcky:	**nakopírovaný a rozstříhaný krátký text k hudební výchově,** kytara (pokud je k dispozici fyzicky), pracovní list **PL14**, počítač s funkčním zvukem

Postup:

Španělská kytara

Na úvod hodiny žákům rozdáme krátký text a vysvětlíme, že text se týká jednoho hudebního nástroje, jehož název budou hádat **(Řešením je kytara.)**. Text si každý samostatně přečte. Text je připravený na konci metodických listů k hudební výchově v několika kopiích pod sebou k tisku a rozstříhání. Kdo bude mít tip na řešení, přijde ho individuálně pošeptat vyučujícímu, aby měli šanci přemýšlet i ostatní. Kdo uhodne, v tichosti čeká.

<u>Text:</u> **Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.**

Pokud by nikdo nevěděl, můžeme nahlas pro všechny dodat nápovědu a přečíst pokračování:

<u>Text:</u> **Korpus tohoto hudebního nástroje má tvar arabské osmičky a kruhový rezonanční otvor. Struny nejsou umístěny ve vzduchu, ale souběžně s krkem. Na krku je hmatník s pražci.**

Kdyby žáci stále nevěděli, napovíme prvním písmenem **K.**

Nyní už budou žáci jistě vědět, že se jedná o kytaru. Ptáme se proto *Umíte někdo hrát na kytaru? Znáte někoho, kdo na kytaru hraje? Chtěli byste na ni umět hrát? Líbí se vám zvuk kytary? Kdy můžeme kytaru slyšet? Znáte nějaké druhy kytar? Proč se o kytaře bavíme v souvislosti se Španělskem?* apod. Pokud máme ve škole možnost si kytaru půjčit a přinést do hodiny, nyní si ji společně prohlížíme, příp. na ni zkoušíme zahrát.

Žákům kytaru představíme blíže, protože se jedná o typický španělský hudební nástroj. V souvislosti s **klasickou kytarou** se často objevují dva přívlastky – akustická a španělská. Proč španělská? Nejznámější tradiční mistři kytar (výrobci) pocházeli ze Španělska (např. rody José Ramireze a Ignatia Flety), zároveň se kytara ve španělské kultuře těší tak velké popularitě, až zlidověla.

Španělská kytara, které se lidově říká španělka, je charakteristická kruhovým ozvučným otvorem a nylonovými strunami. Používá se především v klasické a španělské hudbě. Její zvuk je typický i pro rytmus flamenca (používá se tzv. **flamenco kytara**).

Pro úplnost můžeme zmínit, že druhý z přívlastků – kytara akustická – odkazuje k takovým kytarám, které pro vznik zvuku využívají primárně akustických vlastností, tzn. jedná se o opak kytar elektrických. *Zkoušel někdo hrát na elektrickou kytaru? Kde ji můžeme slyšet?*

Dále si s žáky kytaru popíšeme. Pokud ji máme k dispozici fyzicky, vezmeme nástroj do ruky a zeptáme se žáků *Znáte nějaké části kytary?* Nadhodit můžeme pár evidentních – struny, krk, hmatník, přední deska. Ukážeme si je. Rozdáme žákům **PL14** a necháme je pracovat, mohou si radit ve dvojicích si skupinkách. Jejich úkolem bude přiřadit názvy k jednotlivým částem kytary. Až budou žáci hotovi, ukážeme si správné řešení (promítneme si tento obrázek).

Řešení úkolu nalezneme na další straně metodiky.

Tip: Zeptáme se *Víte, jak se jmenují jednotlivé struny na kytaře?* Označují se písmenem. Žáky poté seznámíme s krátkou mnemotechnickou pomůckou: **E**va **H**odila **G**ranát **D**o **A**tomové **E**lektrárny (označení strun na kytaře (odspodu).

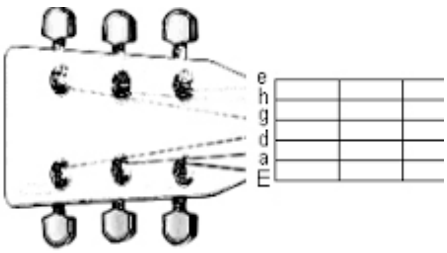

Na závěr pustíme ukázku španělské kytarové hudby (tance, zpěvu a kultury – s klipem) ZDE.

Řešení PL15:

Text je určen k rozstříhání.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Jedná se o jeden z nejpopulárnějších hudebních nástrojů. Má velmi dlouhou a bohatou historii, první nástroje byly zpozorovány už u Sumerů. Je to strunný nástroj a vývojově vychází z harfy, citery či lyry. Asi v 9. století se objevil ve Španělsku, odkud se rozšířil do Evropy. Přibližně od 18. století má dnešní podobu. Ve Španělsku se stal lidovým hudebním nástrojem, který je typický např. pro hudbu flamenca.

Popiš, jak se nazývají jednotlivé části kytary.

Nápověda: krk, hmatník, hlava, ladicí kolík, nultý pražec, luby, přední deska, výřez, kobylka, sedlový pražec, ozvučný otvor, pickguard

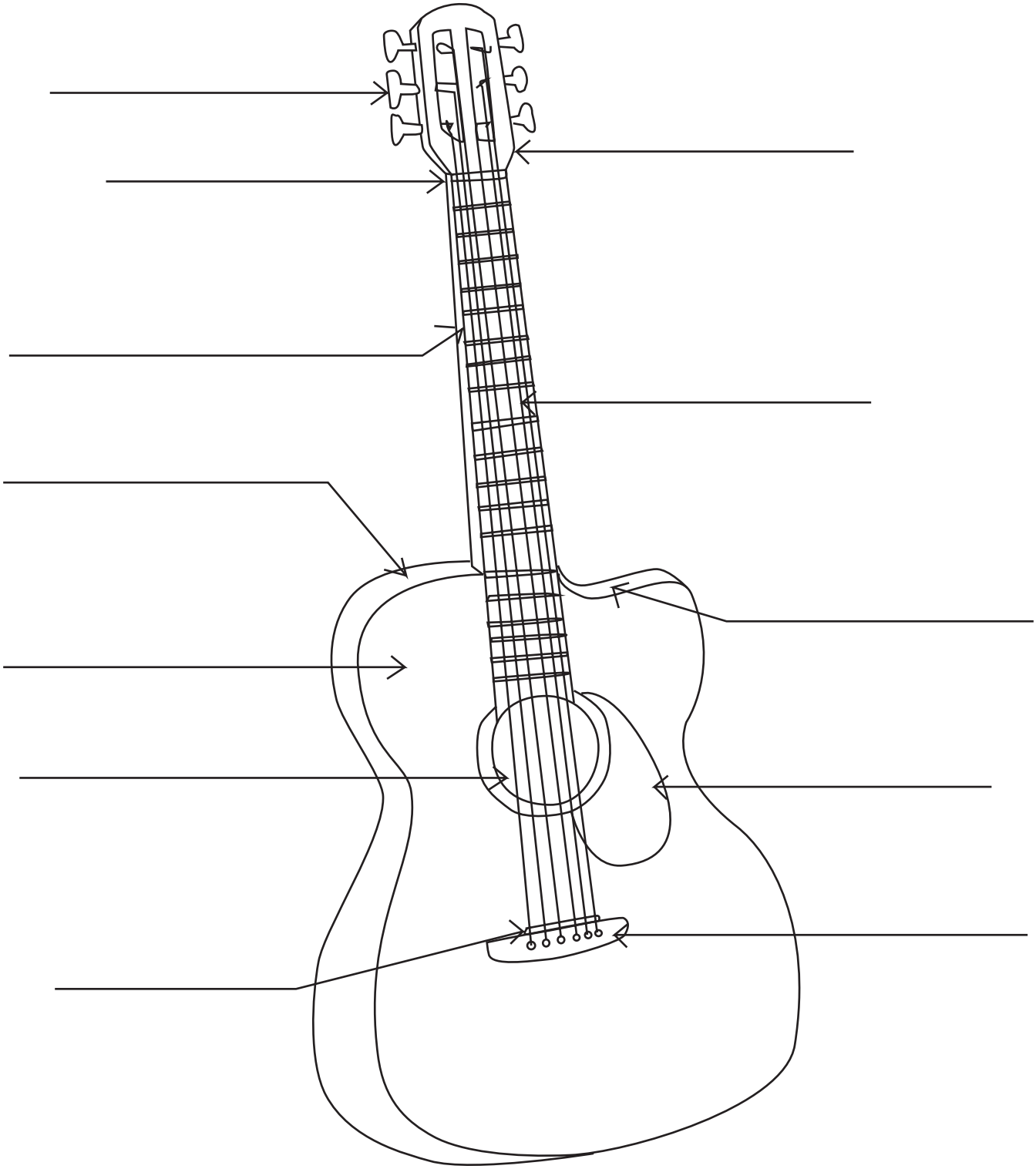

METODICKÉ LISTY – TĚLESNÁ VÝCHOVA

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk, Hudební výchova
Výukové metody a strategie:	pohybová hra, individuální rozvoj a nácvik taneční techniky
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení s tancem flamenco, nácvik krátké choreografie
Pomůcky:	počítač s funkčním zvukem, popř. interaktivní tabule/plátno, vějíř či vlastnoručně vyrobené kastaněty z části Výtvarná a pracovní výchova

Postup:

Lekce flamenca

Flamenco je typický španělský tanec, který představuje důležitou součást hudební kultury celé země. Jeho kolébkou a současným centrem je oblast Andalusie na jihu Španělska, odkud se v 15. století rozšířilo dále. Díky své historii se v něm mísí prvky španělské, romské indické, židovské i arabské kultury. Ptáme se žáků *Slyšeli jste někdy o flamencu? Znáte jeho rytmus či taneční kroky?*

Existuje několik typů flamenca, od vážných, tančených na výraznou, hlubokou hudbu, až po veselé, rozpustilé kroky. Je to rytmicky náročnější tanec, doprovázený zvukem kytary a kastanět, ale oblibu si získal po celém světě. Flamenco se může tančit samostatně, v páru, i ve skupině. A ačkoliv se může zdát, že je to převážně ženská záležitost, není tomu tak. Jeden z nejznámějších mužských tanečníků a také choreograf, Antonio Gades, proslul právě díky flamencu. (Zmínit se o něm žákům můžeme zejména v případě, kdy by se chlapci během následující lekce ostýchali atd..)

Společně se nyní zkusíme naučit krátkou choreografii podle videa za doprovodu písně *Volare*. Budeme postupovat následovně:

1. Aby měli žáci představu, jak flamenco může vypadat, pustíme si nejprve ukázku choreografie, kterou si později zatančíme. Tanečnice na videu tančí na známou píseň Volare. Písničku nyní žákům pustíme a necháme je si ji naposlouchat. Přitom můžeme začít vnímat její rytmus i pohybem:

- nejprve společně tleskáme (chvíli každou první dobu, druhou dobu, střídáme první druhou apod.),
- přidáme kroky dopředu (pravou nohou dopředu a zpět, to stejné levou), kroky do stran (pravou nohou doprava a zpět, to stejné levou), dva kroky do stran (pravá levá pravá doprava, stejně zpět),
- zkoušíme otočky (otočka na místě doprava, doleva),
- dupání na místě,
- necháme žáky improvizovat.

2. Jakmile žáci zvládají pohyb a kroky v prostoru v rytmu, mohou se různě natáčet do stran. Mohou se také snažit zapojit do celkového pohybu i ruce. Kdo chce, může využít vějíře či kastaněty. (Kastaněty si žáci mohou vyrobit v části Výtvarné a pracovní výchovy.)
3. Pokud vidíme, že se žáci již v rytmu orientují, znovu si pustíme video a zkusíme si společně několikrát zatančit podle tanečnice. Napodobujeme její kroky a pohyby.
4. Žáky stále povzbuzujeme a chválíme, podporujeme uvolněnou atmosféru. Důležité je, aby si svou první lekci flamenca užili!

POUŽITÉ ZDROJE

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Elvira_Lindo
- https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2719/DILNA-CTENI-V-PRAXI.html
- https://www.jazykovy-koutek.cz/?p=5584
- https://www.youtube.com/watch?v=5Kphu1sRAS8&ab_channel=LiS-tOV%C3%A1N%C3%AD
- https://new.ctenarskekluby.cz/naratologie
- https://www.storyboardthat.com/cs/storyboards/cs-examples/sablona-prib-hu-krychle
- https://issuu.com/dobrovsky/docs/210x145_bro__ura_manuelek/4?ff
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1b/Spanish_dialects_in_Spain-es.png
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6d/Spanish_language_World_Map.svg/1920px-Spanish_language_World_Map.svg.png
- https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0pan%C4%9Bl%C5%A1tina
- https://www.spanelstinadoplavek.cz/7-zajimavosti-o-spanelstine/
- https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/04/Spanelsko_pracovnikarty_final.pdf
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Sagrada_Fam%C3%ADlia
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Antoni_Gaud%C3%AD
- https://mesto-barcelona.cz/musite-videt/sagrada-familia/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Magick%C3%BD_%C4%8Dtverec
- https://www.google.com/url?q=https://www.itinari.com/la-sagrada-familia-hidden-secrets-and-mysteries-ncd1&sa=D&source=docs&ust=1638134684450000&usg=AOv-Vaw2Ajcx5WATU10Umm-JtV26H
- https://blog.sagradafamilia.org/en/divulgation/the-magic-square-the-passion-facade-keys-to-understanding-it/
- https://janacek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=687105
- https://www.frau.cz/co-znamena-kristova-leta/
- https://www.google.com/search?q=sagrada+familia&source=lnms&tbm=isch&sa=X-&sqi=2&ved=2ahUKEwi-356Xs-_zAhXERvEDHSggBbAQ_AUoAXoECAEQAw&bi-w=1280&bih=577&dpr=1.5
- https://www.google.com/search?q=sagrada+familia+inside&tbm=isch&hl=cs&sa=X-&ved=2ahUKEwi83eaSt-_zAhUEhXMKHZFbBmUQrNwCKAB6BQgBENYB&bi-w=1263&bih=577
- https://www.google.com/url?q=https://www.jazykovy-koutek.cz/?p%3D6401&sa=D&source=docs&ust=1638135453520000&usg=AOvVaw3XqYfgfVcCAPLK69yYJKlh

- https://translate.google.cz/?hl=cs&sl=auto&tl=cs&text=un%20dos%20tres%20momia%20es&op=translate
- https://cs.speaklanguages.com/%C5%A1pan%C4%9Bl%C5%A1tina/slov%C3%AD%C4%8Dka/%C4%8D%C3%ADsla
- https://www.google.com/maps
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Geografie_%C5%A0pan%C4%9Blska
- https://www.vlajky.eu/vlajka--pan%C4%9Blsko/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pou%C5%A5
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatojakubsk%C3%A1_cesta#/media/Soubor:Wegmarkierungen_Jakobsweg.jpg
- https://caminoguides.com/
- https://www.lonelyplanet.cz/prispevky/clanky/ktera-varianta-camino-de-santiago-je-ta-spravna-pro-vas
- https://www.holkasbucketlistem.com/single-post/camino-de-santiago
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Katedr%C3%A1la_v_Santiago_de_Compostela
- https://www.fzsmeziskolami.cz/upload/fotky-clanku/IMG_20211012_120157.jpg
- https://edu-zemanova1-cz.webnode.cz/zakladni-inforomace/fauna/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Rys_ibersk%C3%BD
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Magot_bezocas%C3%BD
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Korida
- https://www.jansochor.com/reportaz/zahrada-evropy-el-ejido-spanelsko
- https://abecedazahrady.dama.cz/clanek/la-tomatina-rajcatova-bitva-po-spanelsku
- https://i.pinimg.com/564x/7d/e3/a3/7de3a36b94723b02a72733fe0a77fbc2.jpg
- https://i.pinimg.com/564x/82/63/0c/82630c814a9ef9583fcf73f3b9963ceb.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Raj%C4%8De_jedl%C3%A9
- http://tomatosphere.letstalkscience.ca/Resources/library/ArticleID/4767/the-life-cycle-of-a-tomato-plant.aspx
- https://cs.wikipedia.org/wiki/F%C3%ADk
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ag%C3%A1ve
- https://artprojectsforkids.org/picasso-art-project/
- https://cz.pinterest.com/search/pins/?q=picasso%20portrait%20project&rs=typed&term_meta[]=picasso%7Ctyped&term_meta[]=portrait%7Ctyped&term_meta[]=project%7Ctyped
- https://www.sevt.cz/produkt/mozaikove-kaminky-blyskave-mix-20-lesklych-barev-41917500/?gclid=CjwKCAjwyvaJBhBpEiwA8d38vLbaNAQ3YwLwHPRLx-U7Djr_1PG2hiAl30-vliefLAp5mEZurMjyvBBoCDVYQAvD_BwE
- https://www.firstpalette.com/craft/castanets.html

- https://www.velkykosik.cz/pro-deti/sada-mozaikovych-kaminku-400-ks/?gclid=CjwKCAjwyvaJBhBpEiwA8d38vFxyxs4LPoPxTHuUIZwpgQoa9pqrHDB8_6zAjQd8SdN-wdWetx-ob9RoC8gsQAvD_BwE
- https://www.google.com/search?q=mosaic+park+guell&tbm=isch&chips=q:mosaic+park+guell,online_chips:antonio+gaudi+mosaic:pDS1iXxik8A%3D&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwiy6YXR_q7zAhUNdBoKHYKGBw8Q4lYoAnoECAEQFg&biw=1263&bih=577
- https://hobbyrecepty.cz/vyrobte-si-kvetinac-s-mozaikou-originalni-bytovy-doplnek/
- https://cs.yourtripagent.com/top-5-mosaic-artists-from-barcelona-9426
- https://cz.pinterest.com/pin/324962929373626497/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Tapas
- https://blog.rohlik.cz/2018/07/31/co-takhle-dat-si-tapas-inspirujte-se-spanelskymi-jednohubkami-ktere-si-zamilujete/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Churro
- https://sk.wikipedia.org/wiki/Tortilla_de_patatas
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Paella
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Gazpacho
- https://en.wikipedia.org/wiki/Jam%C3%B3n_ib%C3%A9rico
- https://es.wikipedia.org/wiki/Potaje
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pablo_Picasso
- https://parkguell.barcelona/en/park-guell/gallery
- https://exoticspy.com/wp-content/uploads/elementor/thumbs/La-tomatina-festival-in-Bunol-Spain-p611sljvc1kpzdkjsu676dnl546i372du72upz9xb4.jpg
- https://learnenglishteens.britishcouncil.org/exams/speaking-exams/describe-photo-or-picture
- https://abecedazahrady.dama.cz/clanek/la-tomatina-rajcatova-bitva-po-spanelsku
- https://en.wikipedia.org/wiki/La_Tomatina
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasick%C3%A1_kytara
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Flamenco_kytara
- https://www.youtube.com/watch?v=C4DPEEQZagM&ab_channel=benisemusic
- http://www.hrusguitars.com/spanelska-akusticka-kytara/
- http://www.kytarovy.chytrak.cz/historie.htm
- https://im9.cz/iR/clanek/1670/akusticka-kytara-popis.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Flamenco
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Gades
- https://www.youtube.com/watch?v=qmbx4_TQbkA&ab_channel=gipsykingsVEVO
- https://www.youtube.com/watch?v=0gHDaSYDx7E&ab_channel=CentrumTance

- https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_Torres_y_Quevedo
- https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_Torres_y_Quevedo#/media/File:Grupo_de_personas_en_el_Telef%C3%A9rico_de_Ulia_(1_de_2)_-_Fondo_Car-Kutxa_Fototeka.jpg
- https://en.wikipedia.org/wiki/Whirlpool_Aero_Car#/media/File:Niagara_Whirlpool_with_aerocar.JPG
- https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_Torres_y_Quevedo#/media/File:Ajedrecista_segundo2.JPG
- https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_Torres_y_Quevedo#/media/File:Telekino_receptor.JPG
- https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardo_Torres_y_Quevedo#/media/File:1911_AstraTorres_airshipNo1_crop.jpg
- https://archiv.radio.cz/cz/static/vynalezci
- https://www.spanelstinadoplavek.cz/12-spanelskych-vynalezu/
- https://www.naskokvkuchyni.cz/tapas/
- https://www.apetitonline.cz/recept/spanelske-kolacky
- https://www.listovani.cz/templates/yootheme/cache/manolito_banner_400x400-b1128b7e.jpeg
- https://www.google.com/search?q=sagrada+familia&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi4hL7S-vD1AhWE6aQKHQxIBboQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1280&bih=577&dpr=1.5
- https://www.google.com/search?q=magic+square+sagrada+familia&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi_8729__D1AhVNi6QKHaiFAJUQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1280&bih=577&dpr=1.5
- https://search.mlp.cz/cz/titul/manolito-brejloun/4096853/#/getPodobneTituly=deskriptory-eq:2000307-amp:key-eq:4096853
- https://www.youtube.com/watch?v=9_Dy88bMEUY
- https://www.youtube.com/watch?v=69COc7UhvbY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

INBÁZE